I 659.

MIC
ÎNDREPTAR
TURISTIC

CÎMPULUNG

EDITURA
MERIDIANE

MIC ÎNDREPTAR TURISTIC

Consultanți științifici:
DR. ION HURDUBEȚIU — DR. FLAMINIU MÎRȚU

Fotografiile executate de Studioul de artă fotografică al Combinatului poligrafic «Casa Scînteii»

I 659.

CONSTANTIN DARIE

CÎMPULUNG

DEPOZIT ARHIVELOR STATULUI PITEȘTI

850/1969

EDITURA MERIDIANE
București, 1968

PE SCURT DESPRE CÎMPULUNG

Aflat la o depărtare de 154 km de capitala țării (pe șoselele DN 7 și DN 73) și la 82 km de Brașov (pe șoseaua DN 73), Cîmpulung este poate singura localitate din România pe a cărei carte de vizită figurează două recomandări în egală măsură demne de luat în seamă de către amatorii de turism: oraș istoric, Cîmpulungul se bucură în același timp de faima unei foarte agreabile stațiuni balneoclimaterice.

Sînt mai bine de șase secole de cînd pe lespedea funerară a comitelui Laurențiu din anul 1300 — aflată și azi într-una din bisericile orașului — se poate citi o inscripție în care numele așezării apare pentru prima oară documentar sub denumirea de Longo-Campo. Sînt mai bine de cinci secole de cînd, sub aceeași denumire, orașul este trecut pentru prima oară și pe o hartă a lumii: mapamondul lui Fra Mauro Camaldolese din Murano, apărut la Veneția în 1459. Urme arheologice bogate, descoperite în sate și comune din imediata vecinătate a Cîmpulungului, aduc, desigur, mărturii mult mai vechi despre locuirea acestor meleaguri. Obiectele din silex descoperite la Vlădești, uneltele agricole din neoliticul tîrziu aflate la Stoenești, pumnalele de luptă și obiectele de podoabă din epoca bronzului găsite la Pescăreasa, Berevoești și Cetățeni, vasele de ceramică din așezările de la Stoenești sau Cetățeni, toartele amforelor dacice de tip grecesc cu ștampile anepigrafice (sec. II î.e.n.) scoase la iveală în săpăturile din această din urmă așezare, dar mai ales diversele obiecte de lucru, de folosință casnică, sau de luptă găsite în fortificația de la Scărișoara — Rucăr și în castrul militar ridicat de romani la Jidava în cadrul marelui sistem de apărare a frontierei răsăritene a imperiului, în secolul II—III e.n. (așa numitul Limes Transalutanus), vorbesc grăitor despre condițiile de viață, nivelul de civilizație și legăturile pe care le aveau cu alte popoare, încă din cele

mai îndepărtate timpuri, oamenii aşezaţi aici, la poalele Carpaţilor Meridionali.

Dar caracterul de oraş istoric, Cîmpulungul îl capătă în 1330, cînd, după victoria de la Posada împotriva regelui Ungariei, aici îşi stabileşte reşedinţa de scaun Basarab I, primul domnitor al statului feudal independent, Ţara Românească. Timp de aproape patru decenii, pînă în 1369, cînd domnitorul Vladislav I mută capitala ţării la Argeş, oraşul Cîmpulung îndeplineşte cu cinste funcţia de centru politic şi administrativ al statului, aici (mai precis la mănăstirea Negru Vodă, ridicată la începutul secolului al XIV-lea) fiind înmormîntaţi atît domnitorul Basarab I cît şi fiul şi urmaşul său, Nicolae Alexandru.

Aşezat pe unul din cele mai importante drumuri de legătură, din evul mediu, dintre Ţara Românească şi Transilvania, oraşul este pomenit pentru prima oară ca punct vamal la 20 ianuarie 1368, într-un hrisov emis de domnitorul Vladislav I. Acesta stabileşte obligaţia pentru negustorii braşoveni ce trec cu carele de mărfuri spre Ţara Românească prin pasul Bran, de a plăti la Cîmpulung, ca taxă vamală, o « trisecime » (a treizecea parte din valoarea produselor).

Cîmpulungul se dezvoltă de-a lungul secolelor ca o aşezare de moşneni (ţărani liberi avînd în stăpînirea lor întreg terenul vetrei oraşului şi împrejurimilor, putîndu-şi desface nestingheriţi produsele muncii lor). Situaţia aceasta privilegiată a cîmpulungenilor, consemnată într-un hrisov domnesc dat de voevodul Mihail I (1418—1420) este reînnoită în multe alte documente ulterioare, din care cel mai interesant este, desigur, « Pînza oraşului » întocmită la 1747 din ordinul lui Constantin Mavrocordat şi în care figurează, cronologic, textele a 38 hrisoave şi cărţi domneşti privind Cîmpulungul, emise în perioada 1559—1747 (pînză aflată azi la Bucureşti în fondul Bibliotecii Academiei).

Intensul trafic de mărfuri şi privilegiile de care se bucură locuitorii fac ca tîrgul să cunoască lungi perioade de prosperitate. Numărul negustorilor şi al meşteşugarilor, cît şi activitatea acestora îl situează multă vreme, printre cele mai importante centre comerciale ale Ţării Româneşti. În 1503, de pildă, un document consemnează în oraş existenţa a 37 negustori, dintre care unul foarte vestit — Rădilă — cumpără postavuri de Colonia şi « cuţite de Stiria » şi vinde şofran la Sibiu.

Anul 1521 marchează o dată cu adevărat istorică nu numai pentru oraş, dar şi pentru întreaga ţară, negustorul Neacşu din Dîmbovicioara (cum este denumit Cîmpulungul în diverse documente pînă în secolul al XVIII-lea), adresează negustorilor din Braşov o scrisoare (primul document redactat în limba română ce ni s-a păstrat pînă în zilele noastre), în care îi informează asupra mişcărilor oştilor turceşti din zona Dunării.

Dar în oraşul căruia domnitorul Matei Basarab îi acordă în secolul al XVII-lea o atenţie specială, unde se organizează periodic mari bîlciuri — ca sborul de Sf. Ilie, cunoscut în secolele trecute în toată Europa, rămas pînă azi celebru — de unde pornesc spre Transilvania produse specifice locului (vin, untdelemn, ceară, mere ş.a.) şi unde se aduc în schimb unelte agricole, arme de luptă sau articole de podoabă — viaţa locuitorilor este adesea tulburată fie de atacurile unor armate duşmane, fie de acţiunile călugărilor de la mănăstirea Negru Vodă din oraş. Aceştia încercau prin abuzuri să ştirbească privilegiile străvechi ale moşnenilor, să încaseze dări de tot felul şi să sporească astfel avuţiile mănăstireşti şi aşa foarte numeroase. Urmare a unor astfel de neînţelegeri, cîmpulungenii fac deseori apel la conducerea obştei, alcătuită dintr-un judeţ şi 12 pîrgari. În 1672, de pildă, Andrea Judeţul se face interpretul nemulţumirilor moşnenilor pe lîngă domnitor, în disputa cu mănăstirea. Cum însă nu întotdeauna dreptatea rămîne de partea orăşenilor, mulţi cîmpulungeni părăsesc în semn de protest oraşul. Cu toate acestea, Cîmpulungul, care între 1580—1590, după aprecierea călătorului italian Giovanni Botero număra 900 de case cu aproximativ 4 500 de locuitori, ajunge în secolul al XVIII-lea să găzduiască, cu prilejul tîrgurilor de Sf. Ilie, după mărturiile mitropolitului Neofit al Ungrovlahiei, nu mai puţin de 30 000 de oameni (localnici, negustori în trecere ş.a.).

Secolul al XVIII-lea înregistrează de altfel în viaţa oraşului, evenimente care merită a fi consemnate. În 1714 trece prin Cîmpulung, spre Transilvania, în fruntea unei oşti, regele Carol al XII-lea al Suediei, iar doi ani mai tîrziu, în 1716, oraşul e ocupat de armatele austriece conduse de prinţul Eugeniu de Savoia. În 1737, Cîmpulungul este distrus ca urmare a luptelor dintre austrieci şi turci, rămînînd aproape pustiu pînă în 1742 cînd locuitorii refugiaţi în Moldova sau Transilvania se înapoiază la casele lor. În oraş se semnalează la 1784 şi 1791 acţiuni de protest ale negustorilor care refuză să mai plătească taxele vamale. În 1795 Cîmpulungul e bîntuit de o mare epidemie de ciumă.

Dar istoricul oraş din depresiunea Cîmpulungului, pe ale cărui artere urmele trecutului şi-au lăsat puternic amprenta printr-o serie întreagă de monumente, inscripţii, ş.a., aduce şi mai aproape de zilele noastre mărturia prezenţei sale active la unele evenimente remarcabile din istoria ţării. Aici, la Cîmpulung, este găzduit în noaptea de 22 mai 1821, în casa bogasierului Chiliaşu, de lîngă Biserica Domnească, Tudor Vladimirescu, conducătorul mişcării revoluţionare din 1821, dus prizonier spre Tîrgovişte, unde a şi fost ucis cîteva zile mai tîrziu. Aici, la Cîmpulung, activează în perioada de pregătire a revoluţiei de la 1848, din Ţara Românească, cîteva figuri marcante ale culturii româneşti, ca pictorul Ion Negulici, mort în exil la Constantinopol în 1851, Apostol Aricescu, fratele scriitorului C. D. Aricescu, întemeietorul

primului teatru din oraș, frații Rucăreanu, animatori și ei ai vieții artistice locale și alții. Din Micloșani, din apropiere de Cîmpulung, pleacă țăranul Tică Ion să reprezinte țărănimea satelor Muscelului, în Adunarea de la București din 1857, chemată să pregătească actul Unirii Principatelor. Aici, la Cîmpulung și în împrejurimi duc ostașii români în cursul primului război mondial (între 10 octombrie și 15 noiembrie 1916) grele lupte împotriva armatelor germane aflate în plină ofensivă de trecere a Carpaților pe linia Brașov-Bran-Rucăr.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului nostru se înregistrează însă și o dezvoltare a așezării pe plan economic, urbanistic și edilitar. Capitală a fostului județ Muscel, Cîmpulungul (singurul oraș din ambele principate care-și menține pînă în 1831 conducerea administrativă alcătuită din «județ» și pîrgari) capătă treptat caracteristicile orașului modern: în 1844 se înființează un spital, în 1855 sînt instalate primele felinare pentru iluminatul public, în 1887 se inaugurează linia de cale ferată care leagă orașul de restul țării, prin Golești. În același an se construiește o fabrică de hîrtie, iar cîțiva ani mai tîrziu o fabrică de mezeluri, o fabrică de var și se amenajează actuala grădină publică.

Alături de casele cu cerdacuri largi în față, purtînd amprenta tradiționalei arhitecturi muscelene, se construiesc cu timpul și numeroase vile, poziția geografică a Cîmpulungului favorizînd transformarea orașului într-o adevărată stațiune balneoclimatericâ. Farmecul așezării l-a surprins și descris cu neîntrecută măiestrie în numai cîteva fraze, scriitorul Alexandru Vlahuță care, în a sa « Românie Pitorească », apărută în 1901, nota următoarele: « Orașul se întinde pe o vale răcoroasă, la poalele munților. Dealuri acoperite de livezi îl adăpostesc de vînturi, rîul Tîrgului îl spală și-l înveselește cu undele lui limpezi și gălăgioase. Străzile sînt drepte, curate, umbrite de arbori, mai toate casele au grădină, unde te uiți vezi numai flori, răzoare de flori pe lîngă ostrețe, glastre de flori în cerdacuri și pe la ferestre — orașul tot e împodobit cu flori ». Sînt cîteva puncte de reper pe care vizitatorul de azi al Cîmpulungului le recunoaște, cu plăcere, la cel dintîi contact cu orașul. Dar asta nu spune totul. Ce mai e util să se știe despre Cîmpulung ? Că din punct de vedere strict geografic, locul de pe harta țării unde se află așezat orașul este marcat de următoarele coordonate: 25° longitudine estică, 45°16' latitudine nordică. Că el se desfășoară pe cîțiva kilometri de-a lungul malurilor Rîului Tîrgului, la o altitudine de circa 600 m. Că dealurile de care pomenește Vlahuță (Gruiul la vest — Flămînda la est), ca și muntele Mateiaș (1241 m) și culmea Mățău (1 019 m) ce străjuiesc spre nord și spre sud depresiunea în care se află orașul, creează un cadru natural de mare frumusețe. Că masivul Iezer-Păpușa, la poalele căruia se ajunge pe un drum ușor accesibil, face din Cîmpulung un important punct de pornire pentru amatorii

de ascensiuni montane. Că temperatura medie anuală este de +8° (media lunii ianuarie necoborînd sub -3° și media lunii iulie neurcînd peste +18°). Că cele 2 000 de ore cu soare anual de care se bucură, situează Cîmpulungul printre cele mai însorite stațiuni balneoclimaterice din țară.

Orașul este centrul unei zone al cărei profil economic include exploatări de cărbune (la Schitu-Golești, Jugur, Poenari), exploatări forestiere, industrie constructoare de mașini, industrie a materialelor de construcție, industrie alimentară și o agricultură dezvoltată, axată pe pomicultură și creșterea animalelor. Numeroasele blocuri de locuințe și construcții economice ridicate în ultimele două decenii, nu numai că n-au alterat nimic din pitorescul descris de Vlahuță, ci dimpotrivă, au dat orașului în care trăiesc astăzi aproape 25 000 de locuitori, o prospețime urbanistică binevenită. Pentru amatorul de frumuseți naturale, ca și pentru căutătorul folclorului sau artei populare, pentru pasionatul de monumente istorice, ca și pentru cel ce caută pur și simplu un loc de odihnă, cu aer curat și climă dulce, Cîmpulungul posedă nebănuite comori. Să pornim la drum pentru a le descoperi.

PLIMBARE PRIN ORAŞ

1. De la gară spre mănăstirea Negru Vodă

Vizitatorul care intră în Cîmpulung pe şoseaua modernizată (D.N. 73) venind dinspre Piteşti sau care descinde în gara oraşului din trenul sosit de la Goleşti (Cîmpulung — Goleşti 55 km), îşi începe plimbarea pentru cunoaşterea istoricei aşezări de pe malul Rîului Tîrgului, străbătînd prima porţiune a străzii Negru Vodă. Amatorul unei plimbări romantice prin Cîmpulung are la dispoziţie, chiar din faţa gării, un mijloc de transport destul de rar întîlnit la oraşe în zilele noastre, dar tocmai de aceea foarte pitoresc: birja trasă de unul sau doi cai. Alături de autobuzele moderne, micile trăsuri care suie sau coboară străzile în pantă lină ce se ramifică din strada Negru Vodă, aduc o notă aparte în peisajul oraşului.

Străjuită, pe porţiunea ce începe din dreptul străzii Gării, de castani şi tei bătrîni, oferind în lunile de vară, farmecul unor umbrare deseori solicitate, strada Negru Vodă este după cum vom vedea mai departe, axul în jurul căruia se desfăşoară întreaga viaţă publică şi comercială a oraşului, de-a lungul ei fiind situate majoritatea instituţiilor de stat, a magazinelor, precum şi numeroase obiective turistice.

După ce lăsăm în urmă, pe stînga, străzile Fundeni şi Vasile Alecsandri, care ne vor duce spre cîteva puncte de interes turistic ce vor fi menţionate la traseul următor, iar pe dreapta **cofetăria « Fraga »**, ajungem curînd în faţa unuia din cele mai valoroase şi reprezentative monumente ale oraşului: **mănăstirea Negru Vodă.** O inscripţie din 1636 aflată în dreapta intrării în biserică, pretinde că aceasta ar fi fost ridicată în 1215, în timpul legendarului domnitor Radu Negru sau Negru Vodă, de unde-i vine şi numele. Cercetările istorice precizează că

biserica mănăstirii Negru Vodă a fost zidită către mijlocul secolului al XIV-lea; în timpul domniei lui Basarab I şi a fiului său Nicolae Alexandru, cînd oraşul Cîmpulung a îndeplinit funcţia de primă capitală a statului feudal independent Ţara Românească.

Construită din piatră cioplită, pe un plan de bazilică romană, biserica din vremea lui Nicolae Alexandru a rezistat timp de trei secole. Ea s-a surpat în 1628, în timpul domniei lui Alexandru Iliaş, în urma unui cutremur. După şapte ani, în 1635, domnul Ţării Româneşti Matei Basarab (1632—1654) a refăcut-o de la temelie, a ridicat în jurul ei un zid gros de apărare, i-a adăugat turnul clopotniţă din faţă şi alte construcţii şi a transformat-o, în 1636, din biserică de mir, în mănăstire de călugări. Lucrările de refacere a bisericii — după cum arată inscripţia susmenţionată, — au fost supravegheate de clucerul Socol, boier de mare faimă la curtea lui Matei Basarab.

De-a lungul vremii, construcţia a fost supusă mai multor prefaceri şi a avut de suferit de pe urma unor vicisitudini. În 1737, de pildă, în cursul unui atac al turcilor, care au prefăcut în ruină mare parte a oraşului, mănăstirea a fost incendiată, iar zidurile înconjurătoare distruse.

În forma în care o vedem astăzi, **biserica** mănăstirii Negru Vodă este opera restaurării efectuate între 1827—1832 sub îngrijirea arhitectului Frantz Wallet, în timpul egumenului Filaret Apamias Beldiman, fratele vornicului şi cărturarului Alecu Beldiman (1760—1826). Biserica are trei turle, două mai mici la vest şi la est, şi una mai mare, la mijloc, cu boltă interioară. Este alcătuită din trei încăperi: pronaos, naos şi altar. Intrarea în biserică se face printr-un pridvor în formă de baldachin, susţinut de coloane de piatră. În pronaos se vede portretul lui Melhisedec, primul egumen al mănăstirii, sub îndrumarea căruia s-a desfăşurat aci o bogată activitate culturală. Tot în pronaosul bisericii, se disting bine portretele ctitorilor, executate în 1831 de zugravul Ghermano. Unul îl înfăţişează pe Matei Basarab, ţinînd în mîna stîngă o biserică, altul pe soţia sa, Doamna Elena, ţinînd şi ea în mîna dreaptă o biserică, un al treilea pe Radu Negru, cel despre care legenda spune fără nici un temei că ar fi fost primul domnitor al Ţării Româneşti, şi în sfîrşit un al patrulea, portretul lui Nicolae Alexandru.

Din păcate, prefacerile prin care a trecut biserica de-a lungul vremii nu mai permit vizitatorului de azi să reconstituie pictura interioară originală, realizată probabil către sfîrşitul secolului al XVII-lea de către Pîrvu Mutul, unul dintre primii şefi ai şcolii de pictură din Ţara Românească. Născut la Cîmpulung în 1657, Pîrvu Mutul şi-a petrecut copilăria aci, la mănăstirea Negru Vodă, unde tatăl său, preotul Ioan Pîrvescu, se retrăsese după moartea soţiei sale. După studii făcute în atelierele de pictură de pe lîngă mănăstirile din nordul Moldovei — unde a fost trimis cu sprijinul marelui boier Tudoran Vlădescu — Pîrvu Mutul s-a impus în Ţara Românească ca un iscusit meşter zugrav. Scenele cu

numeroase personaje în costume de epocă, portretele cu trăsături laice și în general nota nouă, originală, de tratare a tradiționalelor subiecte religioase (vizibilă pînă în zilele noastre la cîteva din bisericile pictate de el și de colaboratorii săi, ca cele din Filipeștii de Pădure, Aninoasa, Bordești, Măgureni ș.a.) marchează un moment de cotitură în dezvoltarea artei plastice românești.

Naosul bisericii, de formă dreptunghiulară, avînd deasupra turla cea mare, adăpostește în colțul de sud-vest, mormîntul lui Nicolae Alexandru Basarab. Piatra de pe mormînt, în al cărei chenar marginal apar ornamente sculpturale alcătuite din vrejuri specific bizantine, are gravată următoarea inscripție: « În luna Noembrie 16 zile, a răposat marele și singur stăpînitorul Domn Io Nicolae Alexandru Voevod, fiul marelui Basarab, în anul 6873 (= 1364), indictionul 3. Veșnica lui pomenire ».

În urma incendiului care a mistuit biserica în 1934, multe din vechile odoare de preț aflate în interior au dispărut sau au fost distruse, azi doar o cristelniță de argint din 1788 și o anaforniță, de asemenea din argint, lucrată în 1756, aflîndu-se printre puținele piese de valoare artistică ce merită atenție.

Intrarea în curtea mănăstirii Negru Vodă se face pe poarta masivă din lemn de stejar, situată sub **turnul-clopotniță** și executată în 1749. Turnul, ridicat la 1647 de către Matei Basarab, păstrează pînă astăzi forma pătrată originală. Are o înălțime de 35 m, iar lățimea de bază de 10 m. Este alcătuit dintr-un parter și trei etaje. În partea de nord-est, construcția este flancată de un mic **turn poligonal**, în care se află scara de acces pînă la etajul doi. De la acest etaj urcarea se face pe o scară de lemn, așezată în interiorul clopotniței. Primele două etaje sînt prevăzute cu metereze, iar încăperea clopotelor, cu patru mari deschideri în plin cintru. La construirea turnului, ridicat din cărămidă și avînd un soclu din bolovani alternînd cu cărămidă, meșterii au folosit multe materiale provenite de la o biserică catolică — Sf. Elisabeta — cunoscută sub denumirea de Cloașter, situată în partea de nord-vest a orașului, nu departe de mănăstirea Negru Vodă și căzută în acea vreme în ruină. În zidul turnului se observă și azi cîteva din piesele de piatră care au fost aduse de la Cloașter. Două chei de boltă (o rozetă și un disc acoperit cu frunze de stejar) și un chenar de ușă se pot vedea la intrarea în micul turn poligonal, spre fațada estică. Un relief de piatră, înfățișînd o căprioară, se observă pe fațada vestică a aceluiași turn. La diferite nivele ale turnului-clopotniță se disting bine niște butoni rotunzi, de ceramică, cu smalț lucitor și caneluri circulare. O particularitate a ușii de intrare de sub turnul clopotniței o constituie micile orificii circulare create pentru a permite vizibilitatea în afară.

Zidul de incintă (astăzi restaurat) care înconjoară întregul complex mănăstiresc, a fost ridicat de Matei Basarab în vederea apărării mănăstirii în cazul unui atac din afară. În 1640, clericul sîrb Petre Baksič, vizitînd orașul, semnala într-o descriere a călătoriei, că Matei Basarab « a ridicat de jur împrejurul mănăstirii lemne groase ca o cetate și de jur împrejur douăsprezece bastioane, care o fac să fie foarte tare ». În 1712, acest zid de lemn, umplut cu pămînt, a fost înlocuit cu unul din cărămidă. Dărîmat parțial în 1737, în timpul lui Constantin Mavrocordat, în urma sîngeroaselor ciocniri dintre turci și austrieci, cînd întreg orașul a avut mult de suferit, zidul de incintă a fost refăcut în 1749 de către egumenul Nicodim. Un secol mai tîrziu, zidul de incintă sudic și cel estic, dinspre Rîul Tîrgului, au fost dublate, de încă un zid, mai subțire (0,80 m), construit din bolovani mici de rîu. O nouă restaurare a avut loc între 1874—1886. Din bastioanele semnalate de Baksič, azi se mai văd foarte puține urme.

Datorită caracterului de cetate întărită, mănăstirea Negru Vodă a fost un loc preferat de refugiu al domnitorilor sau boierilor. În același timp a fost și centru de răspîndire a culturii. Așa se explică existența în incinta mănăstirii a unor corpuri de clădiri destinate altor scopuri decît celor legate strict de slujirea cultului și de activitatea monahală, din care unele se păstrează și azi. Astfel, în **tipografia** înființată în incinta mănăstirii la 1635, din îndemnul lui Matei Basarab și cu sprijinul mitropolitului Petru Movilă, s-a tipărit chiar în acel an un « Molitvenic slavonesc » (pe o hîrtie avînd în filigran o ancoră și o foaie de trifoi); în 1642 o « Carte de învățături preste toate zilele » în limba română, cu o prefață semnată de Melhisedec și cu gravuri reproduse după o cazanie apărută la Lwow în 1606; în 1643 « Antologhionul slavonesc », cu un cuvînt înainte scris de Udrișteș Năsturel, cumnatul lui Matei Basarab, în care se menționează existența primei mori de hîrtie în Țara Românească, iar în 1650 o « Psaltire ».

Necesitatea înființării acestei tipografii — prima din Țara Românească după încetarea activității tiparniței din Tîrgoviște, ca urmare a mutării lui Coresi la Brașov — a explicat-o însuși Matei Basarab în prefața ediției Molitvenicului din 1635. Luînd cîrmuirea — arată domnitorul — « am văzut cum în întreaga mea țară e foame și sete, nu însă de pîine și apă, ci, după prooroc, de vădită hrană și adăpare sufletească ». Aceasta — adaugă Matei Basarab — din pricina « împuținării sfintelor cărți », ca urmare a deselor năvăliri ale unor popoare. Tipografia de la mănăstirea Negru Vodă, unde au lucrat atît meșteri localnici cît și tipografi străini, și-a desfășurat activitatea pînă către sfîrșitul domniei lui Matei Basarab. Multe din tipăriturile de aci au fost trimise și peste hotarele țării.

În partea de sud a turnului clopotniță se află un mic corp de clădire, cu două nivele. La mică distanță de acesta, este o altă casă, construită din bolovani de rîu și cărămidă, în tehnica « caseta », în prima jumătate a secolului al XVII-lea, cunoscută sub denumirea de **Casa**

domnească. Ridicată pe temeliile și pe pivnița — păstrată și azi — a vechiului palat domnesc din secolul al XIV-lea, casa aceasta, în arhitectura căreia apare pregnant caracterul autohton imprimat de meșterii locali, este o frumoasă locuință, de un tip aparte, accesibilă printr-o scară exterioară de piatră care urcă într-un cerdac. Un al doilea cerdac, mai mare, legat liber de primul, permite accesul la cele cinci încăperi (unele boltite) și la o sală mai mare cu intrare printr-o arcadă în acoladă. O altă încăpere se află pe latura de sud a cerdacului cel mic. Aici, ca și în dreptul scării de acces, este adăpostit astăzi bogatul **lapidariu al Muzeului** din localitate, cuprinzînd pietre de morminte cu diverse inscripții și artistice ornamentații sculpturale. În încăperile Casei domnești, între 1832—1835 a funcționat o școală cu circa 70 de elevi, unde a predat ca profesor Dimitrie Jianu, autorul unui « Mentor » (abecedar) apărut în 1836 la Sibiu și unde a învățat printre alții scriitorul Constantin Aricescu (1823—1886).

Tot în cadrul complexului mănăstirii Negru Vodă, lîngă turnul clopotniță (spre nord) se află și **Casa egumenească**, ridicată (se pare pe fundațiile unei construcții mai vechi) în jurul anului 1737, de către același egumen Nicodim, al cărui portret a fost identificat în una din cele două fresce descoperite aci cu ocazia restaurării din 1943. Casa egumenească — denumită în unele documente, ca și construcția de la sud de turnul clopotniță, « casă domnească », cuprinde, atît la parter cît și la etaj, un număr de camere, mai mici sau mai mari, unele boltite. Camerele etajului au în față, spre biserică, un cerdac terminat spre sud cu un foișor, prin care se face de altfel accesul la etaj direct din curte. Foișorul acesta și arcadele cerdacului sînt adausuri din veacul trecut.

Dintre celelalte clădiri aflate în incinta mănăstirii, menționăm, pe latura nordică, **casa** care cuprinde cele nouă **chilii** și de care este lipit zidul despărțitor al locului unde se organiza faimosul tîrg de Sf. Ilie. Avînd o tradiție multiseculară, acest tîrg, cunoscut pînă azi sub denumirea de « **sborul din Cîmpulung** » oferea, atît producătorilor din Țara Românească cît și celor veniți din Transilvania sau chiar din porturile dunărene, prilejul de a-și desface mărfurile lor. În timp ce sătenii din zonele de munte aduceau spre vînzare brînzeturi, vite, obiecte lucrate din lemn, cei dinspre dealurile Piteștilor veneau mai ales cu vinuri. La tîrgul acesta, care se ținea în fiecare an între 17 și 27 iulie, erau prezenți adesea și negustori greci, turci, armeni. Pentru a asigura un loc cît mai corespunzător desfășurării tîrgului, dar și pentru a spori veniturile mănăstirii, Matei Basarab a hotărît printr-un act, semnat la 10 aprilie 1647, mutarea acestuia din centrul orașului, unde se organiza pînă atunci, chiar lîngă mănăstire. În acest scop, el a dispus construirea, la nord de incinta mănăstirii, a unor prăvălii din zid, cu han la etaj, iar pe terenul alăturat, a unor « șatre » (corturi pe patru furci) și « șandramale ». Negustorii, ca și orășenii care vindeau vite, miere, covoare

sau alte obiecte de uz casnic, lucrate în gospodăriile lor, erau scutiți de taxe și de plata oricărei vămi. În schimb, mănăstirea încasa chirii mari de la negustorii care ocupau în perioada tîrgului prăvăliile special construite. La 1746, mitropolitul Neofit al Ungrovlahiei, în notele sale de călătorie prin țară, semnala dispariția hanului amintit, în care locuiau negustorii veniți la tîrg. Urme ale acestui han, ca și ale prăvăliilor, nu se mai văd, dar se știe sigur că ele erau situate în colțul nord-estic al incintei. Numeroase documente (acte domnești, scrisori ș.a.) vorbesc însă despre desele neînțelegeri ivite de-a lungul anilor între mănăstire și negustori, mai ales în legătură cu plata chiriilor pentru prăvălii, pe care aceștia din urmă le considerau exagerat de ridicate față de puterea lor de plată. Într-o scrisoare, datată 22 februarie 1792, de pildă, egumenul mănăstirii se plîngea stăpînirii că negustorii nu voiau să plătească vama tîrgului de Sf. Ilie, preferînd să-și vîndă produsele direct prin casele orășenilor.

Cu unele întreruperi, cauzate fie de molimi, fie de războaie sau de interdicția expresă din partea domniei, tîrgul de Sf. Ilie s-a ținut pe terenul special amenajat de lîngă mănăstire, pînă la 1924 cînd a fost mutat peste Rîul Tîrgului, unde are loc și în zilele noastre.

Desigur, chiriile încasate cu prilejul tîrgurilor nu reprezentau decît o parte din marile venituri ale mănăstirii care, încă din timpul lui Matei Basarab, s-a bucurat de o serie de privilegii. Printre altele, mănăstirea avea dreptul să încaseze vama și taxa cuvenite pîrcălăbiei, ce se plătea la intrarea în oraș, o jumătate din vama domnească de la Rucăr și Dragoslavele ș.a. Cîteva sate din împrejurimi (Bădești, Voinești, Groșani, Grădiștea ș.a.) ca și un număr de 17 munți și dealuri cu moșii întinzîndu-se pe mii de hectare se aflau în proprietatea exclusivă a mănăstirii, care, de-a lungul vremii, avea să-și extindă domeniile de proprietate și să-și sporească avuțiile grație « milelor » și privilegiilor succesive date și întărite prin diverse hrisoave și cărți de către domnitori sau boieri.

În sfîrșit, la capătul dinspre sud-est al incintei, trecînd dincolo de rămășițele unor ziduri de întărire, putem vizita și mica **biserică paraclis** (a bolniței), ridicată în 1718 de egumenul Teofan pe locul unei biserici de lemn. În interior se păstrează cîteva fresce executate, în 1860, de către pictorul Gheorghe Tattarescu.

2. Pe strada Negru Vodă spre centrul orașului.

Părăsind complexul mănăstiresc evocator a numeroase momente din istoria Cîmpulungului ne continuăm plimbarea de-a lungul străzii Negru Vodă, îndreptîndu-ne spre centrul orașului. Chiar în apropiere

de mănăstire, pe dreapta străzii, se înalță, impunătoare, clădirea **liceului «Dinicu Golescu»** a cărui construcție a fost terminată în 1937. Purtînd numele cărturarului Dinicu Golescu (1777—1830), cel care a întemeiat la 1826 pe moșia sa de la Goleşti cea dintîi şcoală sătească din județul Muscel, în care puteau învăța gratuit tineri indiferent de categoria lor socială, această instituție de învățămînt a luat ființă în 1894, într-un local din fața mănăstirii Negru Vodă, unde a funcționat ca gimnaziu cu patru clase, pînă în 1917. Pe parcurs s-au adăugat noi clase, în același local, pînă la mutarea în actuala clădire. În curtea liceului, frumos amenajată, au fost aclimatizați doi arbori exotici rar întîlniți la o altitudine ca cea a Cîmpulungului: «sophora japonica», din familia salcîmului, dar care spre deosebire de acesta înflorește abia către toamnă și «quelenteria peniculata» din aceeași familie, a cărei floare galbenă, gingașă, încîntă privirile oricărui trecător. În clădirea liceului «Dinicu Golescu» funcționează o **stație seismică** pendinte de Centrul de cercetări geofizice al Academiei, înzestrată cu un aparataj modern. Tot aici se află o modernă **sală de spectacole** cu 450 de locuri, pe scena căreia dă reprezentații săptămînale colectivul teatrului de stat din Pitești.

În fața liceului «Dinicu Golescu», în dreptul indicatorului kilometric care arată că pînă la Pitești sînt 52 km, iar pînă la Bran 58 km, la dispoziția turiștilor veniți în oraș cu mijloace auto proprii se află o **stație de benzină.** Pe stînga, în apropierea blocului nou care adăpostește sediul **Întreprinderii miniere Cîmpulung Muscel,** se desprinde strada Republicii, care după ce face o cotitură în ușor urcuș, se reîntîlnește ceva mai departe, în Piața Republicii, cu strada Negru Vodă. Înainte de a ne continua drumul spre centru, de-a lungul străzii Negru Vodă, cotim din dreptul liceului «Dinicu Golescu» la dreapta, pentru a vizita cîteva obiective situate pe celălalt mal al Rîului Tîrgului. Depășind localul **autogării,** situat aproape de întretăierea străzii Fierari cu str. I. L. Caragiale, trecînd apoi podul de peste rîul Tîrgului, și continuînd drumul pe str. 16 Februarie, paralelă cursului apei, spre nord, ajungem la locul unde se desfășoară în fiecare an tradiționalul **tîrg de Sf. Ilie.** Este una din manifestările care merită din plin a fi cunoscute, amploarea ei depășind caracterul strict comercial pe care-l au îndeobște astfel de tîrguri. În adevăr, cine vizitează Cîmpulungul în jurul datei de 20 iulie, are prilejul să asiste la un adevărat spectacol folcloric. Mii de țărani din satele învecinate, îmbrăcați în pitorești costume populare, vin zilnic aici, în perioada tîrgului, fie pentru a vinde sau cumpăra diverse produse trebuincioase, fie numai pentru a petrece cîteva ore în cîntec și în voie bună.

Portul popular muscelean, considerat, pe bună dreptate, unul din cele mai frumoase din țară, poate fi admirat aci în toată splendoarea lui. El se înfățișează și astăzi așa cum l-au descris în însemnările lor de

călătorie diverși călători străini poposiți pe meleagurile muscelene cu secole în urmă, sau cum l-au transpus pe pînze rămase celebre cîțiva dintre marii maeștri ai artei românești din secolul trecut ca Nicolae Grigorescu, Carol Popp de Szatmary, Gheorghe Tattarescu ș.a. În costumul popular al femeii se distinge în primul rînd marama, o țesătură de borangic în două ițe, de forma unui voal lung, împodobită cu ornamente geometrice sau florale, din bumbac sau mătase, în roșu, alb, albastru, galben, iar uneori din fir argintiu sau auriu; iia, lucrată din pînză de casă țesută în două ițe, cu încrețituri spre gît asemănătoare celor observate la cămășile femeilor dace de pe metopele monumentului de la Adamclisi, și cu bogate și variate motive ornamentale realizate din lînă, mătase, arnici, fire de argint sau de aur ș.a.; fota strînsă în jurul șoldurilor, uneori complet neagră, alteori avînd o ornamentică simplă, realizată fie din vergi în general roșii, fie din îmbinări de forme romboidale, de culoare roșie, galbenă sau verde, și în sfîrșit brîul și betele, al căror colorit se armonizează excelent celorlalte piese. Portul de sărbătoare al bărbaților, la fel de expresiv, este alcătuit din pălărie, cămașă cu fustă, de tipul fustanelei de origine ilirică, întîlnite la sud de Dunăre, împodobită la gît, la piept, pe umeri, pe marginea mînecilor și la poale cu diverse cusături în diferite culori, brîu sau chimir, ițari, iar pe timp răcoros, vestă neagră sau cojoc ornamentat cu aplicațiuni de piele colorată. Astăzi, ca și în trecut, această adevărată paradă a costumului popular din părțile locului trezește uimirea și încîntarea oricărui vizitator. Nu întîmplător, marele istoric Nicolae Iorga scria că acest port al femeilor muscelene, «țesut în arnici, în fluturi, în flori de fir de argint și de mătase pe fota roșie, de aur, nu-și poate afla pereche în cît ținutul locuiește românimea».

Nu departe de locul rezervat tîrgului, se află, pe partea stîngă a străzii Mărășești, un **stadion sportiv** (cu tribune pentru 3 500 spectatori, terenuri de fotbal, voley ș.a.) și lîngă el clădirea **Liceului pedagogic,** una din cele mai vechi școli secundare din oraș. În 1967 și-a sărbătorit centenarul. Deschisă inițial în București, școala s-a mutat în clădirea actuală în 1895, avînd ca prim director pe Dimitrie Scurei (1848—1929), coleg de clasă cu Mihai Eminescu la școala din Cernăuți. Dispune de numeroase săli de cursuri, camere pentru internat, laboratoare, bibliotecă ș.a. Un parc bine amenajat împrejmuiește masiva construcție de la poalele dealului Flămînda,

Drumul care începe să urce din apropierea Liceului pedagogic pe acest deal ne duce la **biserica Flămînda.** Privită de jos, biserica, deși de dimensiuni nu prea mari, pare că domină întreg orașul. Este o construcție cu o singură turlă, ridicată în timpul ultimului război mondial, din piatră de Albești, pe locul unui vechi schit înălțat la 1765 pe cheltuiala ispravnicului Dumitru Rosetti. Biserica veche, cunoscută sub numele de schitul Mărculești, a fost reclădită între 1886—1890, dar

construcția n-a rezistat la cutremurul din 1940. Din istoricul bisericii reținem faptul că în urma mișcării revoluționare de la 1821, s-a « pripășit » aci — cum declara un raport înaintat Mitropoliei — un anume Hrisant, desigur participant la răscoală, care devenise ieromonah fără a avea carte de preoție sau « vreo altă adeverință doveditoare », și care avusese « curajul » să-și cunune fata « fără nici o știință și voie de la protopopie », ceea ce a dus la înlăturarea lui.

De pe dealul Flămînda, unde se află și cimitirul cu același nume (unde își doarme somnul de veci scriitorul Constantin Aricescu, cel care a lăsat cea dintîi « Istorie a Cîmpulungului » apărută în 1856) se deschide o largă panoramă asupra Cîmpulungului.

După scurta deviere de la traseul urmărit, ne întoarcem pe strada Negru Vodă și, trecînd pe lîngă curtea Bisericii Domnești (intrarea este situată pe strada Republicii), ajungem în Piața Republicii. Chiar în scuarul din mijlocul micuței piețe, este așezată **Statuia ostașului**, monument ridicat în memoria soldaților musceleni căzuți în luptele din timpul primului război mondial. Aflat pe drumul cel mai scurt de legătură între Transilvania și Țara Românească, orașul Cîmpulung și împrejurimile sale au fost teatrul unor lupte crîncene în 1916, între trupele române și trupele germane care căutau să pătrundă spre capitala țării prin trecătoarea Bran. Bombardamentele aviatice și de artilerie au cauzat multe pierderi omenești și distrugeri de case, o mare parte a populației fiind obligată să evacueze orașul. În timpul luptelor care au durat cîteva săptămîni, Cîmpulungul a fost vizitat de mai multe ori de comandantul uneia din armatele române, generalul Alexandru Averescu.

Pe aripa dreaptă a pieții se află o patiserie, pe stînga ospătăria « Poiana », iar pe aripa nordică, clădirea **hotelului « Muscel »** ridicată către sfîrșitul secolului trecut. Din Piața Republicii, strada Negru Vodă se îngustează pe o porțiune de cîteva sute de metri. În imediata apropiere a pieții, pe dreapta, vizavi de hotelul « Muscel », o clădire proprietate a arhitectului Gh. Ionescu Berechet. are încastrată în zidul ei exterior, atrăgînd atenția oricărui trecător, chiar neavizat, **Crucea jurămîntului**, monument istoric de adînci semnificații. Înaltă de aproape doi metri, această cruce din piatră a fost ridicată la 1674 de comunitatea orășenească interesată a-și dovedi și menține vechile privilegii de autoadministrare. Este una din cele aproape douăzeci de cruci existente în diverse puncte ale orașului, dar și cea mai importantă, deoarece inscripția de pe ea evocă o trăsătură specifică a vieții sociale din trecut a Cîmpulungului. Oraș domnesc, ai cărui locuitori aveau din cele mai vechi timpuri în stăpînirea lor terenul care cuprindea vatra orașului și împrejurimile (obște de moșneni), Cîmpulungul s-a bucurat, de-a lungul vremii, de o serie de drepturi de autoadministrare, economice și jurisdicționale consemnate în multe documente. Astfel,

domnitorul Radu Mihnea, întărind printr-un hrisov semnat la 7 mai 1615 privilegiile moșnenilor, hotăra ca aceștia « să fie în pace de găleată și de slujba domnească și de vama pîrcălabilor din oraș, măcar ce vor vrea să vîndă sau să cumpere, tot să nu dea nimic vamă, cum a fost obiceiul lor, iertați de noi înainte vreme, din zilele altor bătrîni ». Printre altele, Radu Mihnea statornicea ca nimeni, nici boierii, nici pîrcălăbia, nici chiar domnitorul, să nu aibă dreptul a achiziționa bunuri imobiliare în Cîmpulung, orășenii fiind singuri în măsură a vinde sau cumpăra unii de la alții, ce credeau de cuviință, iar în judecarea diverselor pricini ivite să nu aibă dreptul să se amestece nimeni din afara orașului. La 1646, Matei Basarab dădea și el o carte prin care, reînnoind vechile avantaje, acorda în plus orășenilor dreptul exclusiv de a vinde vinuri în oraș, statornicind totodată și cît să fie « vinăriciul » (impozitul) pe care erau obligați să-l dea domniei sau mănăstirii proprietarii de vii (din zece vedre de vin, una).

Pe crucea ridicată la 1674 în timpul lui Duca Vodă și denumită « Crucea jurămîntului » deoarece fiecare nou ales în funcția de județ al orașului era obligat să depună jurămînt nu numai în biserică dar și în fața acestei cruci, drepturile orășenilor sînt încă o dată înscrise la loc de cinste, spre permanentă luare aminte. Inscripția precizează că monumentul a fost ridicat prin grija lui Andrea județul, care și-a înscris numele în istoria orașului ca un neobosit apărător al intereselor obștești.

Peste drum de « Crucea jurămîntului », pe partea stîngă a străzii, se înșiruie cîteva unități comerciale, printre care **restaurantul « Bucegi »**, iar ceva mai departe, **librăria « Mihail Sadoveanu »**. Din dreptul librăriei, artera pe care ne aflăm se lărgește dintr-o dată, căpătînd pe o porțiune de cîteva sute de metri, aspectul unui bulevard cu două înguste panglici de asfalt pe margini și un larg spațiu rezervat pietonilor la mijloc. În timp ce partea carosabilă de pe dreapta, străjuită de numeroase magazine și cîteva vechi monumente, reprezintă strada Negru Vodă, cea de pe stînga, de-a lungul căreia se află o latură a grădinii publice, cîteva blocuri moderne și diverse clădiri publice constituie str. Republicii. Doar aleea din mijloc, animată din primele ore ale dimineții pînă seara tîrziu, de o lume ce pare că numai aici își află locul predilect pentru plimbare, rămîne, din punct de vedere administrativ-edilitar într-un anonimat plin de demnitate. Acesta este de zeci de ani corso-ul orașului, cu bănci, arbori stufoși și mari ghivece cu flori pe laturi, dar mai ales cu nesfîrșite șiruri de trecători puțin grăbiți, și orice altă denumire specială devine de prisos.

Chiar la începutul acestei zone, pe partea stîngă, înainte de a ajunge la blocul ce are la parter un cochet **magazin cu obiecte de artizanat** care ne invită la achiziționarea cîtorva mici « amintiri » lucrate din lemn sau din piele de neîntrecuți meșteri musceleni în arta populară, întîlnim clădirea modestă a **hotelului « Mateiaș »** și alături **restau-**

rantul « Piatra Craiului », cu grădină de vară, ring de dans și nelipsite specialități culinare. Peste drum, pe dreapta arterei, respectiv pe strada Negru Vodă, un turn nu prea înalt și cîteva ziduri de incintă, ce arată de departe amprenta restaurării recente, îl îndeamnă pe vizitator la un nou popas. Este **biserica catolică Bărăția**, refăcută la 1760 pe locul unei biserici mult mai vechi, ale cărei etape de construcție coboară pînă către sfîrșitul secolului al XIII-lea. **Turnul clopotniță** din față, de formă pătrată, avînd o înălțime pînă la cornișe de 13 m și o decorație exterioară desfășurată în trei rînduri de registre, a atras atenția și multor artiști în rîndurile cărora se cuvin a fi amintiți îndeosebi Nicolae Grigorescu și Carol Popp de Szatmary care ne-au lăsat imagini interesante ale construcției așa cum arăta în secolul trecut. Construcția bisericii, ca atare, nu prezintă elemente arhitecturale deosebite. Ea este alcătuită dintr-o navă dreptunghiulară, fără turlă, terminată la est cu o absidă poligonală (în trei laturi). Un cadran solar, purtînd data de 1706, este sculptat pe unul din cele trei contraforturi ce sprijină zidul de pe latura de sud a bisericii. Alte urme de pe ziduri arată că actuala construcție este doar o parte din vechea biserică, ridicată se pare pe un plan mai vast. În interior, pe latura de est a bisericii se află altarul deschis, în spatele căruia este așezată, **lespedea funerară a comitelui Laurențiu de Longo Campo.** Această piatră de mormînt, avînd o lungime de 2,10 m, o lățime de 1,06 m și o grosime de peste 30 cm, poartă ca dată anul 1300. Prezența ei aci a făcut obiectul, de-a lungul vremii, unor studii și cercetări atente atît din partea a numeroși oameni de știință români cît și a diverși vizitatori străini ai orașului. Se crede în general că a fost adusă aci de la prima biserică catolică — Sf. Elisabeta — vechiul Cloaștер. Inscripția, cu litere gotice, săpată în piatră, în interiorul unui chenar dreptunghiular, lat de circa 14 cm, se referă la un comite catolic, pe nume Laurențiu, care a fost îngropat în oraș la 1300, dar despre care istoria nu ne dă prea multe informații. Se presupune că acest nobil Laurențiu, care a ocupat un timp o funcție înaltă în conducerea treburilor orașului, a făcut parte din colonia de sași aduși aici din Transilvania în secolul al XIII-lea, colonie care în secolul următor s-a bucurat de protecția deosebită a domnitorului Nicolae Alexandru, a cărui a doua soție, Doamna Clara, era catolică. Unii cercetători au încercat în ultimii ani să reconstituie portretul și statura lui Laurențiu, pe baza urmelor abia vizibile astăzi, ale reliefului pe care piatra îl avea se pare în centru, și care-l reprezenta pe defunct aproape în mărime naturală.

Cît privește existența acestei pietre funerare în biserica Bărăția, tot cercetări recente susțin că aceasta ar fi fost așezată aci încă din secolul al XIV-lea și că abia după rezidirea bisericii din 1737 ea a devenit scară lîngă altar, colonia catolică din oraș, puțin numeroasă la vremea aceea, nedispunînd de fondurile necesare pentru folosirea

unui material nou în acest scop. Oricum, valorii artistice a pietrei de mormînt de la Bărăția i se adaugă cea istorică de cea mai mare însemnătate pentru oraș, ea făcînd prima mențiune scrisă a numelui așezării.

După vizitarea bisericii Bărăția, pe stînga arterei, deci pe str. Republicii, un agreabil loc de odihnă și destindere la umbra copacilor îl oferă **Grădina publică**, ocupînd o suprafață de 0,8 ha cu alei asfaltate, cu multe peluze de flori, cu cîteva lucrări de artă printre care **busturile lui Nicolae Bălcescu** și **I. D. Negulici** în mijloc și cu un chioșc din care, altă dată, răsunau deseori în zilele de sărbătoare, spre încîntarea vilegiaturiștilor veniți la odihnă, acordurile muzicilor militare. Una din laturile grădinii publice mărginește strada Parcului, care se deschide pe stînga, din str. Republicii. Pe această stradă se află **cinematograful « Victoria »**. La intrarea în grădină, un panou mare indică, în atenția iubitorilor de drumeție, posibilitățile de ascensiuni în munții din împrejurimi cu distanțele, marcajele, cabanele de pe traseele respective.

Mai sus de grădina publică, pe stînga, întîlnim **cofetăria « Violeta »**, iar pe dreapta **cofetăria « Macul Roșu »**, o filială a agenției **C.E.C** și **bufetul « Mateiaș »**. În apropierea filialei C.E.C., o clădire modernă, impunătoare, adăpostește serviciile noului **Complex de telecomunicații.**

Pe partea dreaptă a străzii Negru Vodă, se ajunge curînd la un alt monument de arhitectură, **biserica Sf. Nicolae**, cunoscută și sub denumirea de Sf. Nicolae — Popa Savu, după numele preotului care a păstorit aci la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului următor. Inscripția așezată în stînga ușii de intrare arată că actuala biserică — una din cele mai frumoase din oraș — a fost ridicată pe locul unui lăcaș mai vechi, datînd din secolul al XV-lea. O scrisoare din 1708, semnată de domnitorul Constantin Brîncoveanu, menționează numele lui « popa Savu de la Cîmpulung» care ar fi fost prădat în acel an de niște răufăcători. La restaurarea din 1861, biserica a fost pictată în interior de către pictorul brașovean Mișu Popp. Este alcătuită dintr-un pronaos (deasupra căruia se înalță o turlă mare ce servește și de clopotniță și două turle mai mici, în părți), un naos lung, cu cîte patru ferestre împodobite cu vitrouri (în pereții de nord și de sud) și cu o turlă mare deasupra, și un altar boltit. Naosul este despărțit de altar printr-o tîmplă de lemn artistic sculptată. De altfel, întregul mobilier al bisericii, din lemn de stejar, impresionează prin finețea execuției. Printre cărțile rare care se află aci merită a fi cercetate « Octoihul » tipărit la Rîmnicu Vîlcea în 1750, « Mineiul » lunei septembrie, tipărit sub domnia lui Constantin Brîncoveanu, în 1698, alte cîteva « Minee », apărute în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și purtînd, ca și primul, semnăturile celor care le-au achiziționat sau au comandat execuția legăturii, « Psaltirea »,

850/1969.

tipărită la București în 1780, și cea tipărită la Viena în 1817, « Octoihul » apărut la Budapesta în 1811, « Triodul » tipărit la mănăstirea Neamț în 1847, ș.a.

Peste drum de biserica Sf. Nicolae se înalță clădirea ridicată în 1907 în fața căreia, o **statuie a lui Negru Vodă**, operă din 1910 a sculptorului D. Mirea, evocă trecătorului amintirea legendarului « întemeietor » al Țării Romînești. În cîteva încăperi de la parterul clădirii se află **Biblioteca orășenească**, înființată în 1950 și avînd un fond de aproximativ 48.000 de cărți. În afara numeroaselor volume în limba română din diverse domenii (literatură, artă, știință și tehnică ș.a.), biblioteca posedă cîteva exemplare rare din operele unor scriitori clasici francezi. Se află aici, spre exemplu, mai multe volume din colecția de « Opere complete » de J. J. Rousseau apărută la Lyon în 1796, un volum din scrierile lui La Fontaine, apărut la Amsterdam în 1767, « Oamenii mării » a lui Victor Hugo (Paris, 1867), « Eseurile » lui Montaigne (Paris, 1862), o colecție de « Opere complete » ale lui Boileau (Paris, 1832), « Scrisorile către un provincial » ale lui Blaise Pascal (Paris, 1829), un volum de « Opere » de Diderot, apărut în 1821 tot la Paris și multe altele. Tot aici bibliofilii găsesc cîteva dintre primele traduceri în limba romînă din clasici ai literaturii universale ca Chateaubriand (ediție din 1839), Goldoni (ediție din 1836), Al. Dumas (ediție din 1848), George Sand (apărută în 1847) ș.a. O ediție rară o constituie și culegerea de scrieri ale lui Anton Pann, autorul « Povestei vorbei » și pasionatul culegător de folclor, apărută în 1847. Biblioteca dispune de asemenea de numeroase cărți în limbile rusă, germană, spaniolă, italiană și greacă.

Apropiindu-ne de capătul acestei plimbări de-a lungul dublei artere formate de străzile Negru Vodă și Republicii, după ce lăsăm în urmă, pe stînga, blocul nou unde-și are sediul **agenția Oficiului Național de Turism** și apoi clădirea **Comitetului orășenesc al Partidului Comunist Român** și a **Consiliului popular orășenesc**, intrăm în piațeta largă, încadrată pe două laturi de frumoase blocuri de locuințe, cu elegante magazine la parter. Un mic scuar, amenajat în ultimii ani, constituie zona verde a noilor construcții din această parte a orașului unde au loc de obicei mitingurile populare prilejuite de aniversarea zilei de 23 August, sau de alte sărbători. Clădirea monumentală de pe aripa stîngă a pieții adăpostește **secțiile de artă plastică, istorie și științe naturale ale muzeului** local. Donație a scriitorului muscelean Mihai Tican Rumano (1893—1967), colecția de artă cuprinde peste 200 de tablouri și sculpturi aparținînd unor maeștri ai artei românești clasice, moderne și contemporane. Dintre lucrările expuse se remarcă « Portretul de fată », semnat de Sava Henția, portretul lui Mihail Eminescu datorat lui Jean Al. Steriadi, uleiurile semnate de Theodor Pallady, Dumitru Ghiață, Nicolae Vermont, R. Iosif,

Corneliu Baba, M. H. Maxy, Henri Catargi, Dan Băjenaru ș.a., sculpturile unor artiști ca O. Han, C. Baraschi, M. Constantinescu, C. Dimitriu-Bîrlad ș.a.

În sălile rezervate **secției de istorie veche** sînt expuse numeroase piese descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice efectuate în ultimii ani în diverse puncte din împrejurimile localității. Astfel, pot fi văzute aci diferite unelte din silex (găsite la Vlădești), topoare de piatră din neolitic (de la Poienița — Cetățeni), fusaiole pentru tors și diverse unelte agricole din coarne de animale datînd de peste 4 000 de ani (de la Stoenești), inventarul unui mormînt din epoca bronzului, de acum 3 600 de ani (descoperit la Pescăreasa), obiecte de podoabă din aceeași epocă (de la Vlădești și Cetățeni), diverse vase din ceramică, toarte de vase sau de amfore și unelte de lucru de proveniență dacică din secolele III î.e.n. — I e.n. (din așezarea de la Cetățeni). Un interes aparte prezintă piesele din perioada Daciei romane, descoperite pe locul castrului roman Jidava și în zona înconjurătoare: ceramică, cu ornamente de influență dacică, monede emise de împărații Commodus (181—192) și Gordianus III (238—244), arme și unelte.

În sălile rezervate **istoriei feudale** reține atenția exponatele care evocă condițiile de viață și de muncă ale locuitorilor orașului feudal, precum și documentele (în original sau fotocopii) care scot în evidență evenimentele importante petrecute între zidurile lui de-a lungul a șase secole (XIV—XIX). Din prima categorie, menționăm seria de obiecte referitoare la unele vechi îndeletniciri ale localnicilor (minerit, albinărit, agricultură, țesut), piesele diverse lucrate de iscusiți meșteșugari cîmpulungeni (potcoave, cuie, săgeți ș.a.), bogata colecție de monede care circulau prin părțile locului atestînd intensele schimburi comerciale efectuate între Țara Românească și Transilvania pe drumul Cîmpulung — Bran (între altele, prima monedă care a circulat în Țara Românească în perioada cînd orașul Cîmpulung a deținut funcția de capitală, — un splendid ducat de argint, emis între 1374—1377 de Vladislav I Vlaicu, descoperit în 1961, la Cetățeni, în « Poiana Tîrgului »). Se pot vedea de asemenea numeroase obiecte de interior (între altele o farfurie din ceramică cu ornamente artistic executate prin tehnica « sgrafitto »), altele din epoca brîncovenească, piese de costumație sau de podoabă, folosite îndeosebi de către reprezentanții claselor dominante, diferite arme din timpul luptelor antiotomane ș.a.

Dintre exponatele cu valoare de document istoric, se impun atenției vizitatorului: harta (reproducere) apărută în 1588 în vestita Cosmografie a lui Sebastian Münster, din Basel (pe hartă, orașul Cîmpulung este menționat sub denumirea de Langenau); facsimilul celui mai vechi document în limba română — scrisoarea pe care negustorul Neacșu din Cîmpulung a trimis-o la 1521 judelui din Brașov; fotografia unui facsimil dintr-un hrisov purtînd semnătura lui Vlaicu Vodă, ultimul

domnitor muntean care a avut capitala la Cîmpulung; fotografia înfățișînd urme ale uneia din taberele instalate de Mihai Viteazul la Bădeni-Stoenești, pe platoul Mălăiștea, după marea bătălie de la Călugăreni împotriva turcilor (1595); originalul unei cărți domnești date la 20 martie 1654 de către Matei Basarab lui Stoica Logofătul din Batiești (din fostul județ Muscel); o reproducere după pecetea Cîmpulungului, întrebuințată de către județul și pîrgarii orașului pînă la 1831; fotocopiile unor documente legate de mișcarea revoluționară din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, de revoluția de la 1848 din Țara Românească, și de ecoul acestor evenimente în orașul Cîmpulung.

Sălile consacrate dezvoltării orașului și împrejurimilor în perioada cuprinsă între 1848 și 1944 oferă de asemenea cîteva exponate care atestă participarea la marile evenimente petrecute în istoria României moderne. Printre altele se află aci steagul original arborat în districtul Muscel după Unirea Principatelor la 1859, fotocopia unui ordin prin care autoritățile locale erau îndemnate să împiedice orice acțiune de solidarizare a populației muncitoare cu țăranii răsculați la 1907, documente privind viața și activitatea eroului clasei muncitoare Vasile Tudose (1916—1944), originar dintr-un sat muscelean, participant la marile lupte ale ceferiștilor de la atelierele Griviția din februarie 1933. În aceste săli vizitatorul va observa și două imagini inedite ale așezării de la mijlocul secolului trecut: o vedere panoramică realizată la 1868 de Carol Popp de Szatmary și un plan al orașului întocmit la 1855, pe cînd Cîmpulungul număra — potrivit unor documente — 1526 de case și 6216 de locuitori.

În sfîrșit, sălile **secției de științele naturii** prezintă în vitrine aranjate cu discernămînt științific piese variate din domeniul mineralogiei și paleontologiei, o bogată colecție entomologică, animale și păsări împăiate din fauna pădurilor înconjurătoare.

Pînă la întretăierea cu str. Transilvaniei, strada Negru Vodă se îndreaptă spre nord aproape în linie dreaptă. Singurul obiectiv turistic din această parte a orașului îl constituie, pe stînga, **biserica Mucenița Marina.** Deși în a sa « Istoria Cîmpulungului », scriitorul C. D. Aricescu afirmă că aceasta ar fi cea mai veche biserică din oraș (sec. XII—XIII), există mai multe temeiuri a se considera că ea a fost zidită în secolul al XVI-lea. O inscripție din pridvor menționează că « aflîndu-se din zile vechi părăsită și neaflîndu-se ctitori ca să o mai înnoiască », un anume Jupan Barbu a reconstruit-o la 1696, adăugîndu-i și o clopotniță, sprijinită pe o boltă puternică. În 1897—1898, biserica a fost restaurată, cu care prilej s-au descoperit pe pereți urme ale unor picturi mai vechi. Tot atunci s-a adăugat construcției o a doua turlă și s-a pardosit întreaga biserică cu piatră de Albești. În curte se află o cruce de piatră ridicată în 1662.

Din dreptul străzii Transilvaniei, strada Negru Vodă este continuată de strada Traian. La capătul acestei artere se deschide pe dreapta Calea Brașovului care, după ce trece Rîul Tîrgului, devine de fapt șoseaua națională ce face legătura, prin trecătoarea Bran, cu vechiul oraș de la poalele Tîmpei (Cîmpulung-Brașov: 82 km). Pe Calea Brașovului se face pătrunderea în oraș a tuturor turiștilor veniți pe șoseaua DN 73 dinspre Transilvania. Nu departe de întretăierea Căii Brașovului cu Strada Traian se află **Uzina mecanică « Muscel »,** unitate importantă a industriei constructoare de mașini din țară, modernizată în anii de după eliberare și în care lucrează aproape 4 000 de muncitori. Deși nu s-a dezvoltat ca oraș industrial, Cîmpulungul se numără printre acele localități din țară în care au apărut încă din secolul al XVII-lea unități de producție manufacturieră. Se știe că Matei Basarab a înființat la Cîmpulung, în 1643, prima fabrică de hîrtie din Țara Românească. « Moara făcătoare de hîrtie », cum era denumită în prefața « Antologhionului » tipărit în același an la mănăstirea Negru Vodă, producea hîrtia necesară tipăririi cărților și scrierii diferitelor acte de către logofeții din orașe și sate. Tot din secolul al XVII-lea se cunoaște existența unor mori puse în mișcare de apa Rîului Tîrgului. În secolul al XIX-lea numărul morilor ajunsese la 19. Astăzi, în afara Uzinei mecanice « Muscel », în oraș mai funcționează o **Întreprindere a industriei locale** cu secții în care se fabrică mobile, materiale de construcții și produse alimentare, o **fabrică de mezeluri** și cîteva unități ale cooperației meșteșugărești din care unele se bucură de renume nu numai în țară dar și peste hotare, prin obiectele de artizanat (în deosebi din lemn) pe care le produc și pentru export. Desigur, la dezvoltarea economică din ultimii ani a orașului un aport însemnat îl aduc exploatările miniere de lignit situate în împrejurimi, — la Poenari (8 km), la Berevoiești (15 km), la Schitu Goleşti (8 km), la Jugur (17 km), ca și Întreprinderea agricolă de Stat Cîmpulung și Cooperativa agricolă de producție din zona de sud, ambele cu profil pomicol și zootehnic.

3. Spre biserica Fundeni

Dacă piața încadrată de noile blocuri încheie oarecum zona centrală, ea nu epuizează posibilitățile de plimbări pentru vizitatorul dornic să cuprindă toate obiectivele de interes turistic din oraș. De aici o traversare a Cîmpulungului în sens invers, pînă spre zona gării, se poate face fie cotind la stînga și urmînd cele cîteva străzi înșiruite aproape paralel cu strada Negru Vodă, la poalele dealului Grui, fie luînd-o la dreapta pe una din străzile ce mărginesc cursul Rîului Tîr-

gului. Mai interesant din punct de vedere al varietății de monumente și locuri de popas, primul traseu care se deschide chiar din piațetă, urcă pe stînga mica stradă Olga Bancic și după ce trece pe lîngă **clădirea Tribunalului** urmează străzile Lascăr Catargiu, Dezrobirii, Elena Doamna și Sf. Gheorghe pînă la biserica Fundeni, situată în extremitatea sudică a orașului, nu departe de întretăierea străzii Gării cu strada Negru Vodă. Spre capătul dinspre nord, strada Lascăr Catargiu, pe care se află **bufetul « Grui »**, cu o mică dar plăcută grădină de vară este continuată în urcuș lin de strada Scînteii care iese afară din oraș îndreptîndu-se spre **comuna Bughea de jos.** Spre capătul sudic, str. Lascăr Catargiu coboară în strada Dezrobirii, unde la nr. 135 se află **Casa pionierilor.** Ridicată la începutul secolului nostru, construcția este înconjurată de un parc cu vegetație bogată. Intrarea se face din curte pe două scări laterale care dau într-un cerdac sprijinit pe patru coloane. Balconul etajului, situat deasupra cerdacului de la intrare, este și el sprijinit pe coloane. În parc se află un teren de sport și o crescătorie de iepuri. În interior, la dispoziția micilor purtători ai cravatelor roșii, sînt puse 16 camere încăpătoare destinate diverselor cercuri tehnice și artistice, o sală de festivități, o seră, o bibliotecă.

Din strada Dezrobirii, nu departe de Casa Pionierilor, o mică arteră — str. Soldat Golescu — ce are mai degrabă aspectul unui drumeag de pătrundere spre dealul Grui, ne conduce la **parcul vilei Ștefan Golescu,** adevărată oază de plante exotice, declarată **rezervație naturală,** trezind un interes nu numai cercetătorilor în domeniul botanicii, dar oricărui amator de curiozități floristice. Amenajată la începutul secolului nostru pe o suprafață de 1/2 ha, prin strădania inginerului și botanistului Vasile Golescu, fiu al lui Alexandru G. Golescu (poreclit Arăpilă), unul din conducătorii revoluției de la 1848 din Țara Românească și apropiat prieten și colaborator al lui Nicolae Bălcescu, grădina aceasta cuprinde un mare număr de arbori și plante exotice, a căror aclimatizare aci, la o altitudine de circa 600 m, constituie o realizare puțin obișnuită. Ce se poate vedea aici? În afara cîtorva magnolii, cu flori mari, albe, doi ginkgo-biloba străjuiesc una din terasele grădinii. Specie de arbore foarte vechi, rămas aproape neschimbat din era terțială, ginkgo-biloba este pe cale de dispariție astăzi în Europa, unde a fost adus în secolul al XVIII-lea din China. Frunzele sale bilobate (de unde-i vine și denumirea) au forma unui evantai. Un aspect deosebit îl prezintă și o specie de trîmbiță, arbust agățător cu flori mari, galbene-roșietice și fructe alungite, ca niște păstăi. Sophora japonica, arbore din aceeași familie cu salcîmul (adus în Europa în 1747) se numără printre cele mai decorative exemplare rare din parc. El înflorește abia către toamnă și floarea galbenă, gingașă, dă o notă aparte în peisajul de un verde închis al vegetației autumnale. Nu lipsesc dintre plantele care încîntă ochiul cu coloritul lor, glicinele, cu flori albastre și parfumate, asemănătoare salcîmului, cîteva specii deosebite de lalele și multe altele. Clădirea, cu parter și etaj, din mijlocul parcului, cunoscută sub denumirea de « vila Ștefan» după numele unuia dintre fiii marelui cărturar român Dinicu Golescu (născut în 1809 la Cîmpulung), el însuși marcantă personalitate politică, ce a făcut parte din guvernul provizoriu al revoluției de la 1848 din Țara Românească, este și astăzi locuită de membrii descendenți ai familiei Golescu.

Revenind pe strada Dezrobirii, întîlnim aproape de întretăierea cu str. Istrate Rizeanu, clădirea **Casei de cultură.** Aici se organizează adesea expoziții de artă cu tablouri realizate de pictori profesioniști sau amatori din localitate, ca Ion Mîndru, Alexandru Donici, Ecaterina Delghioz, Dalila Ionescu, Ștefan Chioreanu, Toma Samoilă, Ion Scarlat, Eugen Zotta, Gh. B. Negaru, Gh. Paulian. În sala de spectacole cu 400 de locuri, dau reprezentații diferite formații ale artiștilor amatori. În cadrul Casei de cultură își desfășoară activitatea o formație de teatru (care a pus în scenă în 1966 piesa lui Pirandello « Omul cu floarea » și o dramatizare a schiței « Amicii » a lui Caragiale), o formație de cor, orchestra de muzică populară « Brîulețul »-Muscel, o orchestră semisimfonică, un grup vocal, o brigadă artistică, o formație de teatru de păpuși. Tot aici funcționează, cu regularitate, cercul literar « Al. Sahia », un cerc de artă plastică, un cerc filatelic un cerc de artă fotografică, ai cărui membri organizează adesea expoziții ș.a. Menționînd această activitate cultural-artistică din cadrul Casei de cultură, este locul a aminti că orașul Cîmpulung a dat țării numeroase personalități de prestigiu, atît în domeniul artelor cît și al literelor.

Aici s-a născut în 1812, a luat primele lecții de « zugrăvie » la școala de pe « Ulița Văii » și după studii la Iași și la Paris a desfășurat o bogată activitate artistică (lucrînd printre altele un frumos « Autoportret » și un « Peisaj din Cîmpulung »), Ion Negulici. Pictorul și-a înscris numele în istoria artelor plastice românești îndeosebi ca portretist. Activitatea sa militantă în pregătirea revoluției de la 1848 i-a grăbit sfîrșitul în 1851, la Constantinopol, după o detenție de doi ani în lagărul turcesc de exilați politici de la Brusa.

La Cîmpulung s-a născut în 1831 și pictorul Theodor Aman, care la vîrsta de 22 de ani expunea un « Autoportret » la salonul oficial din Paris și ale cărui strînse legături cu revoluția de la 1848 și cu luptătorii pentru Unirea Principatelor se vor oglindi într-o întreagă serie de remarcabile tablouri cu teme istorice (atît compoziții cît și portrete).

Tot în acest oraș au văzut lumina zilei în 1852, pictorul George Demetrescu Mirea, autor a numeroase tablouri cu teme istorice, portrete, peisaje (unele din Cîmpulung), fost timp de 35 ani director

al școlii de arte frumoase din București, iar în 1864, fratele acestuia, sculptorul Dimitrie Mirea, autorul bustului lui Negru Vodă din fața Bibliotecii orășenești. În sfîrșit, din rîndurile artiștilor plastici de renume ai țării, născuți pe meleagurile muscelene, se cuvine a fi menționat și sculptorul Constantin Baraschi (1902—1966).

Muscelean este și scriitorul și publicistul C. D. Aricescu (născut la Cîmpulung în 1823) din a cărui inițiativă s-a deschis în 1847 primul teatru din oraș. Spectacolele erau organizate în casa fraților Rucăreanu, cu piese ca « O soaré la mahala » de Costache Caragiale, cu vodeviluri de Alecsandri, cu unele comedii ale lui Molière, sau cu piesa lui Aricescu intitulată « Coconul Panaiotache ». Activitatea entuziaștilor tineri care alcătuiau distribuția acestor piese a fost oprită de autorități cînd, implicat în revoluția de la 1848, organizatorul teatrului a fost arestat și exilat la mănăstirea Snagov pentru poezia sa « Blestemul românesc contra apăsătorilor săi », răspîndită în manuscris în toamna lui 1849. Evocînd în volumul de memorii « Procesul și exilul meu la Snagov », apărut în 1859, începuturile teatrului cîmpulungean, C. D. Aricescu scria printre altele: « Încă de la 1847, ianuarie. . . . junii cîmpulungeni, ca să-și întrebuințeze timpul cu folos pentru dînșii și ceilalți (cum ziceau în programul lor teatral), au improvizat, ca prin farmec (numai într-o săptămînă), un teatru în miniatură, un teatru de societate, o adevărată școală de morală patriotică, la care luau parte toți junii **gratis**, și cu modesta plată a intrării se acopereau cheltuielile serale și se ajutorau orfanii și văduvele din orașul meu natal ». Redeschis în 1850, teatrul din Cîmpulung, pe scena căruia s-a jucat cu mult succes în 1857 piesa în versuri a lui Aricescu, « Trîmbița Unirii », care milita în favoarea Unirii Principatelor și în care unul din roluri era interpretat chiar de către autor, a constituit un bun exemplu pentru înființarea de noi teatre în alte orașe ale țării ca Brăila, Pitești, Ploiești ș.a.

Fiu al orașului Cîmpulung (casa natală se află încă pe str. Negru Vodă) a fost și poetul Dimitrie Nanu (1873—1943), care a cultivat o lirică meditativă, cu implicații patriotice și a lăsat numeroase traduceri din Corneille, Racine, Shakespeare ș.a.

În anul 1884 se năștea la Cîmpulung și George Ulieru, autorul impresionantelor însemnări apărute sub titlul « Din carnetul unui medic de plasă ». Provenind dintr-o familie cu 17 copii, George Ulieru (1884—1943) a funcționat ani de zile ca medic de plasă în unele comune din fostul județ Muscel, printre care Dragoslavele și Schitu Golești.

Născut la Cîmpulung în anul 1903, ca fiu al profesorului de literatură Alexandru Mușatescu, de la Liceul Pedagogic din localitate, Tudor Mușatescu este autorul a numeroase poezii, scrieri umoristice, a unui roman și a cîtorva piese de teatru în care satirizează, cu umor și inteligență, moravurile micii burghezii și ale politicianismului, cele

mai cunoscute, atît în țară cît și în diverse orașe din străinătate unde au văzut lumina rampei în ultimii ani fiind comediile « Titanic Vals » (1932), « . . .Escu » (1933), « Sosesc deseară » (1932). Multe realități din viața orașului de la începutul secolului nostru au intrat sub reflectorul scriitorului, care și-a ales Cîmpulungul natal drept cadru al multora din acțiunile lucrărilor sale dramatice.

Printre personalitățile culturale ale țării care au văzut lumina zilei la Cîmpulung, menționăm și pe istoricul de artă George Oprescu (n. 1881), ale cărui scrieri despre pictura și grafica românească din secolul al XIX-lea reprezintă primele sinteze larg cuprinzătoare din literatura noastră de specialitate. Membru al Academiei Române, George Oprescu este și autorul unor studii despre viața culturală din trecut a orașului.

Coborînd — după scurta oprire la Casa de cultură — de-a lungul străzii Dezrobirii, aproape de întretăierea acesteia cu str. Sf. Ilie, întîlnim **biserica Sf. Ilie**, ridicată în formă de cruce la 1626, refăcută în 1771 și 1891, avînd două turle și păstrînd în interior cîteva cărți vechi, printre care un « Apostol », tipărit în 1683, la București, o « Evanghelie », tipărită în 1697, în timpul domniei lui C. Brîncoveanu, la mănăstirea Snagov, o carte cuprinzînd « Viețile sfinților », tipărită la începutul secolului al XVIII-lea și avînd zece foi transcrise artistic la 1772 de către un anume « Gheorghe ot Berevoești », un liturghier din 1747 ș.a. În curtea bisericii se găsește o cruce de piatră din timpul domniei lui Șerban Cantacuzino.

Din strada Dezrobirii, se deschide spre dreapta și strada Petre Zamfirescu care urcă pe dealul Grui pînă la **parcul « Libertății »**. Este un parc natural întins pe o suprafață de 6,6 ha, în care cresc îndeosebi brazi, molizi, diverse foioase (stejar, fag, ulm ș.a.). În interior, la dispoziția vizitatorilor este deschis un **bufet** cu terasă.

Tot pe strada Dezrobirii, la nr. 55, se află clădirea (datînd de la sfîrșitul secolului trecut) în care funcționează **tipografia** orașului. Către sfîrșitul secolului trecut au apărut la Cîmpulung mai multe numere ale « Gazetei Țăranilor », ziar condus de învățătorul cu vederi progresiste Constantin Dobrescu-Argeș. Tipărită începînd din anul 1892 cînd în satul Mușetești, cînd la Cîmpulung, cînd la București, această mică gazetă a aruncat — cum spunea C. Bacalbașa într-un studiu despre ziaristica română — « cei dintîi germeni ai deșteptării satelor », « făcînd mai mult pentru dezvoltarea politică a păturii rurale, decît toate celelalte ziare de la orașe, oricît de mare le era tirajul ». În cadrul acestei tipografii a apărut la începutul deceniului al noulea al secolului trecut și primul ziar muscelean, intitulat « Drapelul Muscelului »

Continuîndu-ne plimbarea pe strada Dezrobirii, după ce lăsăm în urmă, pe stînga, o latură a pieții Republicii (unde se află așezată o

altă **Cruce a jurămîntului,** copie fidelă din secolul al XVIII-lea a celei aflate în peretele casei Berechet), iar pe dreapta o stradă ce poartă numele căpitanului francez Henry Richard (care a luptat în rîndurile ostaşilor din regimentul 70 infanterie Muscel, în războiul din 1916—1918 căzînd eroic în lupta de la Momîia), ajungem curînd în dreptul străzii C. Aricescu pe care străbătînd-o, coborîm în apropierea altor două obiective de interes turistic: Biserica Domnească şi secţia de etnografie şi artă populară a Muzeului local, situate ambele pe str. Republicii.

Biserica Domnească este o ctitorie din 1567 a doamnei Chiajna — văduva lui Mircea Ciobanul (1545—1552; 1553—1554; 1558—1559) — şi a fiului acesteia, Petru cel Tînăr, refăcută la 1721 în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat (1719—1730) şi restaurată între 1881—1889. De formă dreptunghiulară, avînd deasupra naosului o turlă mare, iar deasupra pronaosului o turlă ce serveşte drept clopotniţă, biserica păstrează prea puţine urme ale primei construcţii. În pictura din pronaos, realizată cu ocazia ultimei restaurări, apar portretele ctitorilor, doamna Chiajna, în dreapta, Petru cel Tînăr, în stînga. O caracteristică a picturii interioare o constituie abundenţa motivelor decorative în dauna scenelor cu subiecte religioase. Din trecutul bisericii, reţinem faptul că fiind situată în apropiere de « şcoala domnească », înfiinţată la 1669 din porunca domnitorului Antonie Vodă din Popeşti (1669—1672), pe un teren dăruit de boierul Radu Năsturel, preoţii ei aveau datoria să poarte de grijă elevilor, ca reprezentanţi ai mitropolitului ţării. Ridicînd în Cîmpulung una din primele şcoli publice din Ţara Românească, « întru care — cum spunea hrisovul — să fie cu putinţă şi bogaţilor şi săracilor a-şi da feciorii lor să se înţelepţească» — domnitorul Antonie Vodă a găsit necesar să-l numească « ispravnic şi purtător de grijă » pe însuşi mitropolitul ţării, pentru ca « să nu rămînă. . . părăsită de dascăli şi fără de bună învăţătură ». De altfel, ca să asigure fondurile necesare pentru plata dascălilor şi pentru hrana copiilor, Antonie Vodă a statornicit ca jumătate din vama ce se încasa la Dragoslavele să revină şcolii domneşti, cealaltă jumătate fiind atribuită, încă din timpul lui Matei Basarab, mănăstirii Negru Vodă. Şcoala domnească din Cîmpulung — la care predau mai ales preoţi şi cîntăreţi de la Biserica Domnească — a funcţionat în clădirea ridicată de Antonie Vodă, pînă la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Din vechea construcţie a şcolii azi nu se mai vede nimic.

Cel de al doilea obiectiv din această parte a străzii Republicii este secţia de etnografie şi artă populară a **Muzeului local,** organizată într-o frumoasă casă cu parter şi etaj purtînd amprenta stilului arhitecturii muntene din secolul al XVIII-lea.

După vizita la muzeu, cotim din strada Republicii pe strada Elena Doamna şi, după ce depăşim clădirea Spitalului unificat, ajungem în faţa unui scuar în interiorul căruia un mic mormînt, cu o istorie puţin

obişnuită, ne solicită atenţia. E vorba de **mormîntul lui Radu Anghel,** neînfricat « fiu al codrilor », care la mijlocul secolului trecut a ales calea haiduciei pentru a-şi exprima protestul împotriva nedreptăţii sociale. Băgînd spaima în rîndurile boierimii şi ale negustorilor, Radu Anghel a fost pus sub urmărirea poterelor conduse de căpitanul Palada, care pînă în cele din urmă l-au arestat la o mănăstire dintr-un cătun din apropierea oraşului, unde se refugiase. Grav rănit, el a murit în închisoarea oraşului Cîmpulung. Autorităţile au solicitat pictorului braşovean Mişu Popp să-i facă portretul (lucrarea, în ulei, se află azi în colecţia Muzeului de Artă al R. S. România). Apoi Radu Anghel a fost înmormîntat prin grija cîtorva localnici lîngă cea mai apropiată biserică, Sf. Troiţă, aflată atunci pe locul actualului scuar. Printre crucile descoperite în curtea acestei biserici — dărîmată în 1904 — se află şi cea care străjuie astăzi mormîntul şi care poartă inscripţia: « Radu Anghel, 1827—1865 ». Ca epitaf, sînt săpate în piatră următoarele versuri extrase dintr-o baladă populară care are largă circulaţie, cu diverse variante, în satul natal al haiducului, Boteşti: « Căpitane Palada / Şi zapciule Surcea /, Eu n-am să mă dau legat / Unui ciocoi gulerat / Care-l bag noaptea sub pat / Şi-i iau galbeni cît îmi plac / Eu cumpăr pluguri şi boi / Celor căzuţi în nevoi / La sărmani în sărăcie / Ca să scape de robie ».

În prelungirea străzii Elena Doamna ne putem îndrepta prin str. Alexandru Voevod spre **biserica Şubeşti,** alt remarcabil monument de arhitectură, ridicat la 1552 ca biserică a breslei şubarilor, refăcut în 1779 prin grija arhimandritului Dositei şi a logofătului Trandafir, ale căror portrete apar în tabloul votiv din pronaos. Construcţia, de plan treflat, de dimensiuni nu prea mari, cu două turle ridicate în dreptul naosului şi altarului, impresionează prin picturile şi ornamentaţiile exterioare şi interioare, specifice stilului brîncovenesc. În curtea bisericii, numeroase cruci amintesc că în preajma ei se afla în secolul trecut un cimitir. În interior se păstrează cîteva cărţi vechi printre care un « Apostol » tipărit în 1683, un « Penticostar » tipărit la Bucureşti în 1743, ş.a.

Din strada Alexandru Voevod, continuîndu-ne itinerarul propus, ne îndreptăm prin strada Fundeni spre **biserica Fundeni,** monument de arhitectură datînd din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, construit din bolovani de rîu alternînd cu cărămizi orizontale şi verticale, refăcut în 1819 cînd i s-a adăugat un pridvor deschis susţinut pe coloane. O caracteristică a acestui lăcaş o constituie forma de navă şi mai ales lipsa oricărei turle. Atît naosul cît şi pronaosul sînt boltite. Lăsată multă vreme în părăsire, mai ales după stricăciunile provocate de armatele turceşti la 1737, biserica nu mai păstrează în interior decît puţine scene din picturile originale. Într-una din aceste scene, simbolizînd masa bogatului milostiv, apar chipurile unor lăutari din secolul al XVIII-lea, care cîntă din trîmbiţă, surlă şi tobă. În interior se găsesc

însă cîteva lespezi tombale din secolul al XVI-lea. De altfel, atît fereastra altarului cît și cea dinspre miazănoapte sînt realizate prin scobirea la mijloc a unor pietre de formă dreptunghiulară, avînd inscripții, una din anul 1622, alta din anul 1558. Cum nu mai servește de multă vreme pentru cult, biserica a rămas azi numai ca monument de arhitectură.

Spre capătul străzii Fundeni, ultimul obiectiv de interes turistic din această zonă sud-vestică a orașului îl constituie **biserica Sf. Gheorghe,** de pe strada cu același nume, construită pe un loc mai ridicat care oferă o frumoasă priveliște asupra văii Rîului Tîrgului. De factură gotică, ridicată în formă dreptunghiulară, din piatră brută și rostuită, de către meșteri locali și constructori veniți din Transilvania, biserica aceasta a fost destinată inițial credincioșilor ritului romano-catolic. Ea a fost transformată și adaptată cultului greco-oriental în secolul al XVII-lea, cînd a devenit biserică a breslei meșteșugarilor olari. De plan treflat, construcția se compune dintr-un corp mai vechi cuprinzînd naosul și altarul — acesta din urmă de formă poligonală — și un altul adăugat la refacerea din secolul al XVII-lea — pronaosul —, deasupra căruia se află și clopotnița. Stilul gotic este imprimat atît ferestrei altarului cît și ușii de trecere din pronaos în naos. În a sa amplă monografie istorică « Cîmpulung Muscel», I. Răuțescu apreciază că această ușă este « un frumos și unic exemplar de artă gotică în vechea Țară Românească». În pronaos și altar se păstrează frescele realizate parte în secolul al XVII-lea, parte din secolul al XIX-lea (1804).

De la biserica Sf. Gheorghe, putem coborî prin strada Fundeni în strada Negru Vodă, în dreptul arterei care ne duce la gară și de unde am pornit în plimbarea prin oraș.

4. Pavilionul pentru tratamente medicale din parcul «Olga Bancic»

Încheind turul de orizont asupra atracțiilor turistice de prim ordin ale Cîmpulungului, nu putem scăpa din vedere faptul că ne aflăm totuși într-o stațiune balneoclimaterică, dotată și cu instalații necesare efectuării unor tratamente medicale.

Așezat în depresiunea Cîmpulungului, la poalele munților Făgăraș, înconjurat de dealuri împădurite, ferit de vînturi și curenți, avînd o umezeală redusă și foarte multe zile însorite, orașul Cîmpulung se bucură de un climat de cruțare favorabil tratamentului bolnavilor astmatici, de tuberculoză, anemii și convalescență. Un izvor de apă sulfuroasă, slab concentrată, permite tratarea cu foarte bune rezultate a unor afecțiuni de rinichi, ficat, tub digestiv, stări alergice și diabet

în (cură internă). De asemenea, serviciul de fizioterapie din localitate oferă posibilitatea de efectuare a unor complexe tratamente în afecțiuni ale căilor respiratorii. Acest serviciu funcționează în cadrul **băilor « Olga Bancic »**, situate în parcul cu același nume. Pentru a ajunge aici se pleacă tot din piața care încheie zona centrală a orașului, pe strada Olga Bancic, în direcția Rîului Tîrgului, pe malul drept al căruia de altfel este amenajat și parcul. După numai cîteva sute de metri trecem pe lîngă **ștrandul** orașului și intrăm pe aleile **parcului « Olga Bancic »** care se întinde pe o suprafață de 5 ha și în a cărui vegetație întîlnim brazi, molizi, esențe de foioase. **O scenă pentru spectacole de estradă,** numeroase bănci așezate la umbra copacilor indică grija de a se asigura și aici posibilități cît mai agreabile de recreere și destindere.

Pavilionul Secției medicale din cadrul băilor « Olga Bancic», refăcut și reutilat în ultimii ani, cuprinde încăperi speciale, dotate cu instalații medicale moderne, pentru tratamente de fizioterapie (inhalații, aerosoli, pulverizații cu apa izvorului), recomandate într-o largă gamă de afecțiuni ale căilor respiratorii inferioare și superioare (rinite și faringite cronice hipertrofice, sinuzite cronice, laringite cronice, catare oto-tubare cronice, bronșite cronice cu hiper sau hiposecreție, traheite cronice, bronșite cronice cu enfizem pulmonar, astmul bronșic în faza de remisiune fără crize frecvente, bronșiectoziile ușoare ș.a.). Tratamentul fizioterapic este contraindicat în afecțiunile acute oto-rino-laringologice și ale aparatului respirator, tuberculoza pulmonară evoluată, în afecțiunile cardiace decompensate (insuficiență cardiacă și hipertensiune arterială), tumorile maligne, bolile de sînge, ulcerul gastric și duodenal în stadiu acut, hepatita epidemică ș.a.

După acest scurt popas în parcul « Olga Bancic» propunem înapoierea spre centru — și cu aceasta încheierea plimbării noastre — prin strada Rîului, paralelă cu Rîul Tîrgului ce străbate domol orașul de la nord spre sud. Pe fațada casei cu nr. 36 de pe această stradă, o **placă omagială** amintește că acolo s-a născut la 16 octombrie 1874 savantul de renume mondial **C. I. Parhon**, autorul primei cărți de endocrinologie din lume. În scrisoarea adresată autorităților locale la 6 aprilie 1959, cu ocazia instalării plăcii, profesorul Parhon mărturisea: « Prin aceasta țin să exprim mulțumirile mele pentru cinstea ce mi s-a făcut în a pune o placă la casa în care m-am născut. Îmi exprim satisfacția deplină că am ajuns să trăiesc zilele în care puterea populară să conducă această țară pe drumul luminos al construirii socialismului. Regret că starea sănătății mele nu-mi permite a fi din nou în mijlocul dvs. pentru a mă bucura de realizările măreți ale frumosului nostru oraș muscelean».

Strada Rîului se continuă spre sud cu strada Constantin Brîncoveanu, unde se află **casa** în care a locuit multă vreme și s-a stins din viață la 24 decembrie 1929 tenorul N. Leonard, unul din cei mai înzestrați cîntăreți pe care i-a avut opereta românească.

EXCURSII ÎN ÎMPREJURIMILE ORAȘULUI

Prin poziția sa geografică, orașul Cîmpulung permite iubitorilor de excursii accesul la cîteva locuri pitorești și așezări din împrejurimi deosebit de atractive. În afara excursiilor de o zi sau două, organizate de agenția O.N.T. din localitate spre Curtea de Argeș, Bran, Brașov, Sibiu, Rîmnicu Vîlcea, Tg. Jiu, ș.a. cu vizitarea pe parcurs a numeroase obiective, turiștii aflați în Cîmpulung pot organiza singuri scurte excursii fie cu mijloace proprii auto, fie cu autobuzele care au ca punct de pornire autogara de pe strada I. L. Caragiale.

A) **Prin Lerești și Voinești la cabana Voina-Păpușa** (cca 25 km). Este una din rutele cele mai frecventate în tot cursul anului — îndeosebi de către amatorii de ascensiuni în munți. Plecarea se face din centru, pe șoseaua DN 73 care iese din oraș spre Rucăr-Bran. După podul de pe Rîul Tîrgului, din șosea se desprinde spre stînga un drum local care urmează firul apei.

La cca 4 km de la plecarea din Cîmpulung se ajunge în **satul Voinești**, renumit pentru fabrica sa de cherestea, pentru căminul cultural care adăpostește o **colecție muzeală** cu profil îndeosebi etnografic, dar și pentru întinsele livezi de pomi fructiferi ale țăranilor cooperatori.

După alți 3—4 kilometri, șoseaua pătrunde în **comuna Lerești** (cca 5 300 locuitori), ale cărei case, clădite în stilul arhitecturii muscelene, cu multe ornamentații sculpturale sau cu splendide motive geometrice sau florale pe fațade, încîntînd privirile oricărui trecător, constituie o caracteristică dintre cele mai pregnante ale așezării. La Lerești, unde printre altele la dispoziția turiștilor se află cîteva restaurante și cofetării și unde se află un **cămin cultural** (construcție recentă), dotat cu o sală de spectacole cu 500 locuri și o bibliotecă cu cîteva mii de volume, a trăit bună parte a vieții pictorul Jean de Leresty (1870—1961).

Părăsind Lerești, drumul trece pe malul drept al rîului Tîrgului, îndreptîndu-se spre nord (marcaj bandă roșie) și lăsînd în urmă, de o parte și de alta, o serie de munți și vîrfuri — Strîmtul, Dobriașul, Lalu, Zănoaga ș.a. După cca 18 kilometri de la Lerești se ajunge la **cabana Voina-Păpușa** (altitudine 950 m), principală bază turistică pentru ascensiunile în masivul Iezer-Păpușa și punct de pornire spre Piatra Craiului sau în Munții Făgăraș. Cu piciorul, drumul de la Lerești la cabană se poate parcurge în 4—5 ore.

Înainte de a da unele indicații asupra posibilităților de ascensiuni montane, nu e lipsit de interes a arăta că atît vînătorii cît și pescarii amatori găsesc în această zonă locuri excelente pentru practicarea sportului preferat. În pădurile de pînă la 2 000 m, de pildă, se întîlnește frecvent cerbul, țapul roșu, ursul și porcul mistreț, iar în cele situate la altitudini de peste 2 000 m (spre vîrfurile Iezer, Bătrîna și Piscanul) capra neagră, această adevărată comoară a Carpaților românești. Începînd de la Lerești și pînă la Voina, apa Rîului Tîrgului este bogată în păstrăvi.

Itinerare pe masivul Iezer-Păpușa: 1) Cabana Voina-Păpușa — Stîna din Văcarea — vîrful Văcarea (1781 m) — Crucea Ateneului (2273 m) — vîrful Iezerul Mare (2 461 m) — refugiul Iezer (2 165 m) — vîrful Piscanul — vîrful Bătrîna (2 341 m) — vîrful Păpușa (2 391 m) — vîrful Găinațul Mare (1 831 m) — cabana Voina-Păpușa. Durata drumului: 12—14 ore. Marcaj: bandă roșie. Drumul fiind obositor din cauza lungimii, se recomandă înoptarea la refugiul din apropierea lacului Iezer (capacitate 20 locuri), pînă la care sînt necesare 5—6 ore. 2) Cabana Voina-Păpușa — valea Bătrîna — refugiul Iezer — Crucea Ateneului. Durata 4—5 ore. Drum accesibil și iarna, cu schiurile. Marcaj: cruce albastră. O ramificație a acestui traseu, care pornește de la confluența pîrîului Iezer cu valea Bătrînă, se îndreaptă spre lacul și refugiul Iezer, pe un drum marcat cu punct albastru. Durata: 2 ore. 3) Cabana Voina-Păpușa — Stîna din Plaiul lui Pătru-Șleaul Bătrîna. Durata drumului: 3—4 ore. Marcaj: triunghi roșu. La Plaiul lui Pătru se poate schia în bune condițiuni.

Itinerar în masivul Piatra Craiului. De la cabana Voina-Păpușa se pleacă pe drumul marcat cu bandă roșie care trece prin Poiana Sf. Ilie, pe la piciorul Grădișteanu pînă la vîrful Păpușa (2 391 m), apoi, pe marcaj schimbat (dungă albastră) se ajunge la vîrful Cascue, muntele Dracsinul. De aci, se coboară pe valea Dîmboviței, pentru a urca din nou, pe drumul marcat cu bandă albastră, muntele Tămașul Mare. De aci, un drum marcat dublu (bandă albastră și triunghi roșu) ne duce la **cabana Plaiul Foii**, din masivul Piatra Craiului. Durata: cca 7 ore.

Itinerar în masivul Făgăraș. Tot de la cabana Voina-Păpușa se merge pe drumul de creastă al muntelui Văcarea, marcat cu bandă roșie, se trece pe la vîrful Cățun (2 319 m), refugiul Iezer, vîrfurile Iezerul Mare

(2 481 m) şi Iezerul Mic (2 406 m). Din vîrful Roşu drumul se continuă pe poteca marcată cu triunghiul roşu care, prin curmătura Oticului, pe lîngă vîrful Mezea, ne duce la muntele Brătila din masivul Făgăraş.

B) **La Nămăeşti** (8 km). Plecînd din Cîmpulung, pe aceeaşi şosea DN 73, după ce trecem podul de peste Rîul Tîrgului şi lăsăm pe stînga drumul spre Lereşti, urcăm dealul Pravăţ pînă la comuna **Valea Mare** (unde în 1907 s-a cîntat « Internaţionala »), din apropierea căruia se deschide un drum local ce ne duce în satul **Nămăeşti.** Aici, un obiectiv de mare atracţie îl constituie **muzeul memorial « George Topîrceanu »,** amenajat în casa unde a trăit mulţi ani şi a revenit adesea în cursul vieţii poetul George Topîrceanu (1886—1937). În cele cîteva săli ale casei etajate, cu cerdac lung în faţă şi cu pitorească privelişte spre munţii din împrejurimi, sînt expuse diverse obiecte şi mobilier care au aparţinut scriitorului, biblioteca cuprinzînd cărţile care constituiau lectura sa preferată, scrisori adresate prietenilor şi familiei, arme de vînătoare, bastoane de drumeţie şi un geamantan cu colţuri roase, care alcătuiau de obicei bagajul pasionatului călător, manuscrise originale (printre altele al cunoscutei poezii « Noapte de mai » (1911), virulent protest la adresa orînduirii nedrepte din trecut) reviste la care a colaborat, volume apărute în timpul vieţii sau postume, fotografii ş.a.

Tot la Nămăeşti, pe coasta unui deal ce se înalţă dincolo de drumul principal, merită a fi vizitat **schitul rupestru Nămăeşti,** datînd din secolul al XVI-lea. De proporţii reduse, biserica are o particularitate ce-i face şi celebritatea: întreaga construcţie este săpată într-o stîncă uriaşă, care a fost scobită în acest scop. Atît pentru uşa de intrare, cît şi pentru ferestre, au trebuit să fie făcute găuri speciale în piatră. În interior se păstrează cîteva icoane vechi. Despre una din aceste icoane, care în timpul primului război mondial au fost salvate de la incendiu prin acţiunea curajoasă a unui sergent din armată ce apăra frontul românesc la Cîmpulung, există o legendă pe care o relatează George Ulieru în povestirea sa intitulată « Mănăstirea Nămăeşti ». Potrivit legendei, doi călugări ce-şi găsiseră cu secole în urmă loc de rugăciune pe aceste meleaguri, au ascuns într-o stîncă o icoană deosebit de frumoasă. Într-o zi, poposind pe acolo nişte ciobani, adormiră şi în vis le apăru chipul unui înger care îi îndemnă să nu plece mai departe pînă nu găsesc icoana minunată. Pornind pe o potecă săpată în stîncă, ciobanii ajunseră la o peşteră în fundul căreia strălucea, ca într-un altar luminat, icoana. Scobind piatra cea tare a stîncii ciobanii au făcut zid la intrare, au ridicat apoi clopotniţa şi astfel a luat fiinţă micul schit rupestru. Alături de schit se află mormîntul mamei pictorului Ion Negulici.

Din şoseaua naţională, aproape de punctul unde se bifurcă la stînga drumul spre Nămăeşti, se deschide spre dreapta un alt drum care ne duce la **Stoeneşti** (10 km) unde s-au descoperit recent terasele unei

aşezări geto-dacice. Pe platoul **Mălăiştea,** la o altitudine de 650 m, au fost găsite urmele uneia din taberele militare instalate de Mihai Viteazul în 1595, după marea bătălie victorioasă de la Călugăreni împotriva turcilor, cînd viteazul voievod s-a retras în munţi în aşteptarea ajutoarelor din Transilvania şi Moldova, în vederea alungării armatei lui Sinan-Paşa peste Dunăre. Tot la Stoeneşti poate fi vizitat **schitul Cetăţuia.**

C) **În sudul oraşului, spre castrul roman Jidava (4 km) şi comuna Berevoieşti (15 km).** Amatorilor de vestigii îndepărtate ale istoriei le recomandăm în primul rînd, vizitarea şantierului arheologic dintre Apa Sărată şi **Pescăreasa,** sat aflat la cca 4 km sud de Cîmpulung, pe şoseaua spre Piteşti, în vechiul ţinut al Muscelului, bogat în livezi, păduri şi cărbune.

La Pescăreasa se pot vedea urmele celui mai mare dintre cele 13 castre militare ridicate de romani între Rîşnov şi Turnu Măgurele, de-a lungul Limesului Translautanus, care constituia în secolul III e.n. graniţa fortificată de răsărit (dintre Dunăre şi Carpaţi) a imperiului roman: **castrul Jidava.** Construit de împăratul Commodus şi consolidat de urmaşul său Septimiu Sever (193—211) pentru a apăra drumul către pasul Bran şi a asigura astfel accesul spre Transilvania, pentru armate, comerţ, călători, castrul acesta a fost menţionat pentru prima oară de către călătorul italian De Marsigli care, trecînd prin aceste locuri la 1691, a notat existenţa unei aşezări denumite Sidova. Săpăturile efectuate către sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului nostru şi continuate cu deosebit succes în ultimile două decenii de către cercetători ai muzeelor din Cîmpulung şi Piteşti, au scos la lumină urmele impozantului castru din piatră care avea o formă dreptunghiulară, cu laturile de peste 132,25 m şi respectiv 98,65 m. Astfel, au fost descoperite zidurile de incintă, stratul de pămînt de lîngă acestea, şanţul de cca 6,5 m lăţime care înconjura castrul în exterior, stratul înclinat de pămînt din interior pe care se urcau soldaţii să apere zidul, locurile unde se aflau porţile, urmele clădirii comandamentului, ale baracamentelor ostaşilor, ale magaziei de alimente ş.a. Multe piese valoroase de factură dacică sau romană, găsite cu prilejul săpăturilor din ultimii ani de aci, se află astăzi expuse în sălile muzeului din Cîmpulung.

În satul Pescăreasa se află o **staţie de sortare a cărbunelui.** La 4 km mai departe, tot pe şoseaua spre Piteşti, comuna **Schitu Goleşti** este de asemenea un cunoscut centru carbonifer. Între Pescăreasa şi Schitu Goleşti călătorul poate urmări neîntreruptul flux aerian al funicularului pe care vagoanetele transportă cărbune de la locul extracţiei la staţia de sortare. Pentru harnicii muncitori ai acestor aşezări miniere, la Pescăreasa funcţionează **un club** (avînd o sală de spectacole cu cca 300 de locuri), iar la Schitu Goleşti, într-o clădire ridicată acum cîţiva ani,

un **cămin cultural** (cu o sală de spectacole de cca 700 locuri). În Schitu Goleşti este amenajat şi un mic dar plăcut loc de recreere: **parcul minerilor.** Aici poate fi vizitată şi **biserica Schitu Goleşti,** ctitorie din 1676 a episcopului Grigore al Buzăului, refăcută în 1889, cu pictură interioară originală bine păstrată.

La 17 km de Schitu Goleşti se află comuna **Stîlpeni** unde funcţionează o întreprindere de prelucrare a lemnului. În apropiere satul **Aninoasa** invită la vizitarea **mănăstirii Aninoasa,** cu o biserică ridicată în 1677 de marele clucer Tudoran Vlădescu. Un interes aparte îl trezeşte la această biserică tabloul votiv, amplă compoziţie, care-l înfăţişează pe ctitor cu soţia sa şi cei 11 copii, executată de Pîrvu Mutul, unul din cei mai renumiţi zugravi de mănăstiri din Ţara Românească din a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

De la Pescăreasa, o şosea neasfaltată se îndreaptă spre vest în direcţia Curtea de Argeş (38 km), trecînd prin comuna **Godeni,** vestit centru pomicol, unde se află o întreprindere de valorificare a fructelor şi unde în ultimii 15 ani a luat extindere o mină de cărbuni, şi apoi prin comuna **Berevoieşti,** aşezare atestată documentar într-un hrisov semnat în 1532 de domnitorul Vlad Vintilă, unde există de asemenea mine de lignit. La Berevoieşti pot fi vizitate un **monument** al eroilor, o **biserică** datînd din secolul al XVIII-lea şi o **colecţie de artă plastică,** cuprinzînd cca 200 tablouri semnate de maeştri ai picturii româneşti (din perioada dintre cele două războaie mondiale şi din zilele noastre), donaţie a scriitorului Mihai Tican Rumano (1893—1967) originar din acest loc. Casa în care funcţionează azi colecţia este fosta şcoală primară în care a învăţat scriitorul. Mihai Tican Rumano este cunoscut cititorilor prin numeroasele însemnări de călătorii (« Viaţa albului în ţara negrilor », « Peisagii iberice », « Misterele continentului negru », « În mijlocul pădurii virgine », « Spania de azi », « Barrio Chino », « Lacul cu elefanţi » ş.a., cuprinzînd descrierile călătoriilor întreprinse în cursul vieţii în diverse ţări din Europa, Africa ,America Latină şi Asia, precum şi prin cîteva lucrări cu note de drum prin ţară (« Icoane dunărene » — Dunărea, Delta şi taina bălţilor). Multe din cărţile lui Mihai Tican Rumano au apărut în limbile spaniolă, franceză, portugheză.

D) **Spre Dragoslavele (17 km) şi Rucăr (23 km).** Şoseaua naţională DN 73, de curînd modernizată pe distanţa Cîmpulung-Rucăr-Bran (45,3 km) face uşor accesibilă vizitatorilor Cîmpulungului una din cele mai pitoreşti zone turistice ale Carpaţilor Meridionali.

Ieşind din oraş, după ce depăşeşte podul de peste Rîul Tîrgului, şoseaua lasă în urmă comuna **Valea Mare,** pentru ca trecînd îndată pe deasupra altei ape, Argeşelul, să înceapă urcuşul muntelui Mateiaş. În timp ce pe stînga şoselei se zăreşte curînd vîrful Mateiaş (1 241 m), pe dreapta, pe un pinten apare între pîlcuri de conifere turnul înalt, ca un obelisc, al **mausoleului** eroilor căzuţi în luptele de pe aceste

meleaguri în cursul primului război mondial. Din curmătura Mateiaşului, de unde se deschide o panoramă încîntătoare asupra văii Dîmboviţei şi muntelui Leaota (2 134 m), şoseaua coboară în **Dragoslavele,** comună veche, situată pe malul Dîmboviţei, la adăpostul munţilor Roşu (1 545 m) şi Vîrtoapele (1 437 m), atestată documentar cu multe secole în urmă ca punct de vamă (schelă) între Ţara Românească şi Transilvania, pe drumul Braşovului. Se ştie că jumătate din vama ce se încasa la Dragoslavele intra în posesia mănăstirii Negru Vodă din Cîmpulung.

În Dragoslavele, unde există o întreprindere forestieră şi cîteva cariere de piatră şi unde arta populară (în arhitectura caselor cît şi în costume) este păstrătoarea unor vechi tradiţii, se poate vizita **biserica Adormirea Maicii Domnului,** ridicată în 1661 de domnitorul Grigore Ghica şi **biserica Înălţarea,** construită în 1745.

Continuînd să urmeze spre nord valea Dîmboviţei, şoseaua pătrunde după cca 6 km de la Dragoslavele în comuna **Rucăr,** localitate de asemenea vestită ca centru cu bogate tradiţii de artă populară, cunoscută şi ca staţiune climaterică (630 m alt.; climat submontan, de cruţare). Aici, la Rucăr, s-a născut scriitorul Mihai Lungianu (1880—1966), autor a numeroase scrieri cu substrat social precum şi poetul şi matematicianul Ion Barbu (1895—1961), ale cărui volume « După melci » (1928), « Joc secund » (1930) şi « Ochean » (1964) aduc în bună măsură mărturia unei poezii de esenţe şi de abstracţii, puternic influenţată de spiritul matematic al autorului lor.

Vechi punct vamal, menţionat în numeroase hrisoave domneşti din epoca feudală, aşezarea a fost de-a lungul secolelor martora unor importante evenimente istorice (între altele, aici s-a refugiat guvernul revoluţionar provizoriu în 1848, iar în 1916 s-au purtat grele lupte pentru a împiedica pătrunderea armatelor germane spre capitala ţării). Astăzi Rucărul este un centru forestier. La dispoziţia vizitatorilor s-a construit recent un **complex turistic,** cuprinzînd un **hotel** şi un **restaurant.** În comună merită a fi vizitată **biserica** în care este montată tîmpla fostei biserici « Sărindar » din Bucureşti, operă de reală valoare artistică.

Din Rucăr o frumoasă excursie se poate face la **Cheile Dîmboviţei,** înguste şi sălbatice sau — pentru turiştii experimentaţi — pe valea Rîuşorului, spre Păpuşa.

De la Rucăr, şoseaua spre Bran urcă în serpentine dealul Pleaşa Posadei, oferind o largă privelişte asupra depresiunii Rucărului şi, înainte de a pătrunde în satul **Podul Dîmboviţei,** deschide spre stînga un drum forestier care străbate cheile mici ale Dîmboviţei, în peretele vestic al cărora se află **Peştera Urşilor.** Din satul Podul Dîmboviţei (840 m), situat la cca 28 km de Cîmpulung, se poate merge în comuna **Dîmbovicioara** (4 km), străbătînd frumoasele **chei** cu acelaşi nume, formate din pereţi calcaroşi, verticali şi fisuraţi. La cîteva minute de

mers de la utlima casă a comunei Dîmbovicioara, se află **Peştera Dîmbovicioara**, care se deschide în dreapta şoselei şi pentru a cărei vizitare stau la dispoziţie ghizi competenţi. La cca 3 km depărtare de peştera Dîmbovicioara, drumul forestier trece prin cheile Brusturet, ajungînd la poiana Brusturet, unde turiştii au la dispoziţie o cabană şi un **restaurant** unde se servesc îndeosebi produse de stînă.

E) **Spre staţiunea Bughea de Sus.** La numai 3 km distanţă de Cîmpulung, peste platoul Gruiului, în direcţia nord vest, se află mica staţiune balneoclimatericâ Bughea de Sus apreciată pentru izvoarele de ape minerale pe care le posedă, dar şi pentru climatul deosebit de eficace în tratarea unor boli. Situată la o altitudine de 600 m la poalele muntelui Iezer, în depresiunea formată de văile Bughea, Boghiţa, Măgura, Valea Tolii şi Valea Rece şi înconjurată de dealurile Măgura, Coasta Înaltă şi Gresia, îmbrăcate în mantia verde a pădurilor de brad ,stejar, mesteacăn, fag şi plop, staţiunea se bucură de un climat subalpin, de cruţare şi tonifiant. Acest climat este recomandat bolnavilor de tuberculoza pulmonară (ganglionară, osoasă, articulară sau cutanată), pleurezii uscate, catare traheobronşice şi pulmonare cronice, emfizem pulmonar incipient, neurastenii, afecţiuni cardiace compensate, anemii şi cloroze, covalescenţă după boli infecţioase ş.a. Dintre cele patru izvoare de ape minerale din staţiune, apa izvorului nr. 1 (sulfuroasă, clorurosodică, foarte slab bicarbonatată, slab calcică, hipotonă, atermală) se foloseşte cu succes în cura internă, în afecţiuni ca gastrita cronică cu hiposecreţie şi atonie gastrică, în colite şi enterocolite cronice, în diabet zaharat, colicistite cronice, calculoza biliară şi retenţiile biliare, în intoxicaţiile metalice, în laringitele, faringitele şi bronşitele cronice, dacă acestea nu sînt în forme acute. În cura externă, apele minerale ale staţiunii sînt folosite pentru tratarea unor afecţiuni reumatismale (maladia Sokolski-Bouillard, artrite infecţioase secundare, poliartrita cronică evolutivă, spondilita anchilopoetică, artroze, reumatismul extraarticular) precum şi a unor maladii ginecologice. Din trecutul staţiunii — unde există astăzi un modern stabiliment balnear, cu 20 de cabine şi numeroase alte dotări necesare celor veniţi la tratamente — menţionăm că prima descriere a apelor minerale a fost făcută în 1837 de către doctorul Ştefan Vasile Episcopescu. În 1859 apele de aci au fost studiate de doctorul Felix, în 1871 de doctorul Bernard Lendway Alfred, iar în 1873 ele au fost trimise la expoziţia internaţională de la Viena. În 1840 logofătul Nicolaie Rucăreanu a construit în curtea moşiei sale din comună primul stabiliment pentru băi. Stabilimentul a fost cumpărat în 1877, prin licitaţie publică, de către August Treboniu Laurian (1810—1881), lingvist şi istoric român originar din Transilvania, participant la revoluţia de la 1848 din Ţara Românească şi Transilvania, întemeietor, alături de N. Bălcescu, a periodicului « Magazin istoric pentru Dacia ».

În Bughea de sus se află şi azi clădirea în care pînă la începutul secolului nostru a fost deschis **hanul Catincăi**, unde poposea adesea haiducul Radu Anghel.

Din Bughea, se poate merge la **Albeşti** (7 km) localitate vestită pentru depozitele de calcar cunoscute şi folosite din cele mai vechi timpuri în construcţii. Peretele dinspre sud-est al carierei mari este declarat monument al naturii, ca şi blocurile de granit, de pînă la 2 m. p. răspîndite pe o suprafaţă de cîteva sute de m. p. lîngă o rîpă din apropierea şoselei ce vine din Cîmpulung. În apropiere de Albeşti, la **Cîndeşti**, se află o crescătorie de păstrăvi.

CÎTEVA OBIECTIVE TURISTICE ŞI ADRESE UTILE *

Comitetul orăşenesc P.C.R. şi Consiliul popular orăşenesc — Str. Negru Vodă,
Mănăstirea Negru Vodă — Str. Negru Vodă, 64 (2)
Muzeul local (secţia de etnografie şi artă populară) — Str. Republicii, 5 (16)
Muzeul local (secţiile de artă plastică, istorie şi ştiinţe naturale) — Str. Negru Vodă, 135
Casa de cultură — Str. Dezrobirii, 57
Biblioteca locală — Str. Republicii, 61 (14)
Biserica Domnească — Str. Republicii (6)
Biserica « Sf. Gheorghe » — Str. Sf. Gheorghe (4)
Biserica « Şubeşti » — Str. Alexandru Voievod (5)
Biserica « Fundeni » — Str. Fundeni, 19 (3)
Biserica « Bărăţia » — Str. Negru Vodă (1)
Biserica « Sf. Ilie » — Str. Sf. Ilie (7)
Biserica « Sf. Nicolae » — Str. Negru Vodă (8)
Biserica « Flămînda » şi monumentul funerar al lui C. D. Aricescu (sculptor C. Storck) — Dealul Flămînda (9)
Biserica « Mucenita Marina » — Str. Negru Vodă (26)
Statuia ostaşului — Piaţa Republicii (12)
Mormîntul haiducului Radu Anghel — Str. Dr. Costea (13)
Bustul lui Negru Vodă — Str. Republicii, 61 (14)
Crucea jurămîntului (sec. XVII) de pe faţada Casei Berechet — Str. Negru Vodă (10)
Crucea jurămîntului (sec. XVIII) — Piaţa Republicii (11)

* Numerele din paranteze corespund obiectivelor trecute pe harta oraşului.

Placa omagială C. I. Parhon — Str. Rîul Tîrgului, 3 (15)
Placa memorială N. Leonard — Str. C. Brîncoveanu
Cinematograful « Victoria » — Str. Parcului, 2 (17)
Liceul Pedagogic — Str. Mărăşeşti, 23 (27)
Liceul « Dinicu Golescu » — Str. Negru Vodă, 74 (29)
Hotelul « Muscel » — Piaţa Republicii, 2 (21)
Hotelul « Mateiaş » (şi restaurantul « Piatra Craiului ») — Str. Republicii, 35 (22)
Librăria « M. Sadoveanu » — Str. Negru Vodă
Restaurantul « Bucegi » — Str. Negru Vodă, 93
Cofetăria « Violeta » — Str. Republicii
Cofetăria « Macul Roşu » — Str. Negru Vodă
Parcul şi băile « Olga Bancic » — Str. Olga Bancic (18)
Parcul Libertăţii — Intrarea principală prin str. Petre Zamfirescu (19)
Grădina publică — Intrarea principală prin str. Republicii (20)
Stadionul sportiv — Str. Mărăşeşti (27)
Ştrandul — Str. Olga Bancic (18)
Rezervaţia naturală de seminţe exotice a ocolului silvic — Str. Soldat Golescu (30)
Spitalul unificat — Str. Dr. Costea, 10
Spitalul T. B. C. — Str. Lascăr Catargiu, 42
Oficiul P.T.T.R. — Str. Negru Vodă, 142 (23)
Filiala Băncii Naţionale — Str. Negru Vodă, 162
Agenţia O.N.T. — Str. Negru Vodă, 117 (24)
Filiala C.E.C. — Str. Negru Vodă, 130 (25)
Autogara — Str. I. L. Caragiale (31)
Gara C.F.R. — Str. Gării (28)
Linii de autobuze I.G.O. în oraş: Nr. 1: Piaţă — Gara — Păsărica — Cămin Apa Sărată — Uzina electrică — Pescăreasa — Drum Godeni — Complex; **Nr. 2:** Piaţă — Piaţa noilor blocuri (fost Sfat Raion) — 30 Decembrie — Fabrica de butoaie — Ulicioara — Uzina de apă — Podul U.M.M. — Bariera Voineşti; **Nr. 3:** Piaţă — Piaţa noilor blocuri (fost Sfat Raion) — 30 Decembrie — Fabrica de butoaie — Ulicioara — Uzina de apă — Podul U.M.M. — Uzinele metalurgice; **Nr. 4:** Piaţă — Piaţa noilor blocuri (fost Sfat Raion) — 30 Decembrie — Fabrica de butoaie — Ulicioara — Uzina de apă — Pod U.M.M. Ştefan cel Mare; **Nr. 5:** Piaţă — Gara — Păsărica — Cămin Apa Sărată — Uzina electrică — comuna Poenari (Consiliul popular) — Poenari (mină); **Nr. 6:** Piaţă — sat Mărcuş.

ILUSTRAŢII

În centrul orașului. Muzeul local. Secțiile de artă plastică, istorie și științe naturale

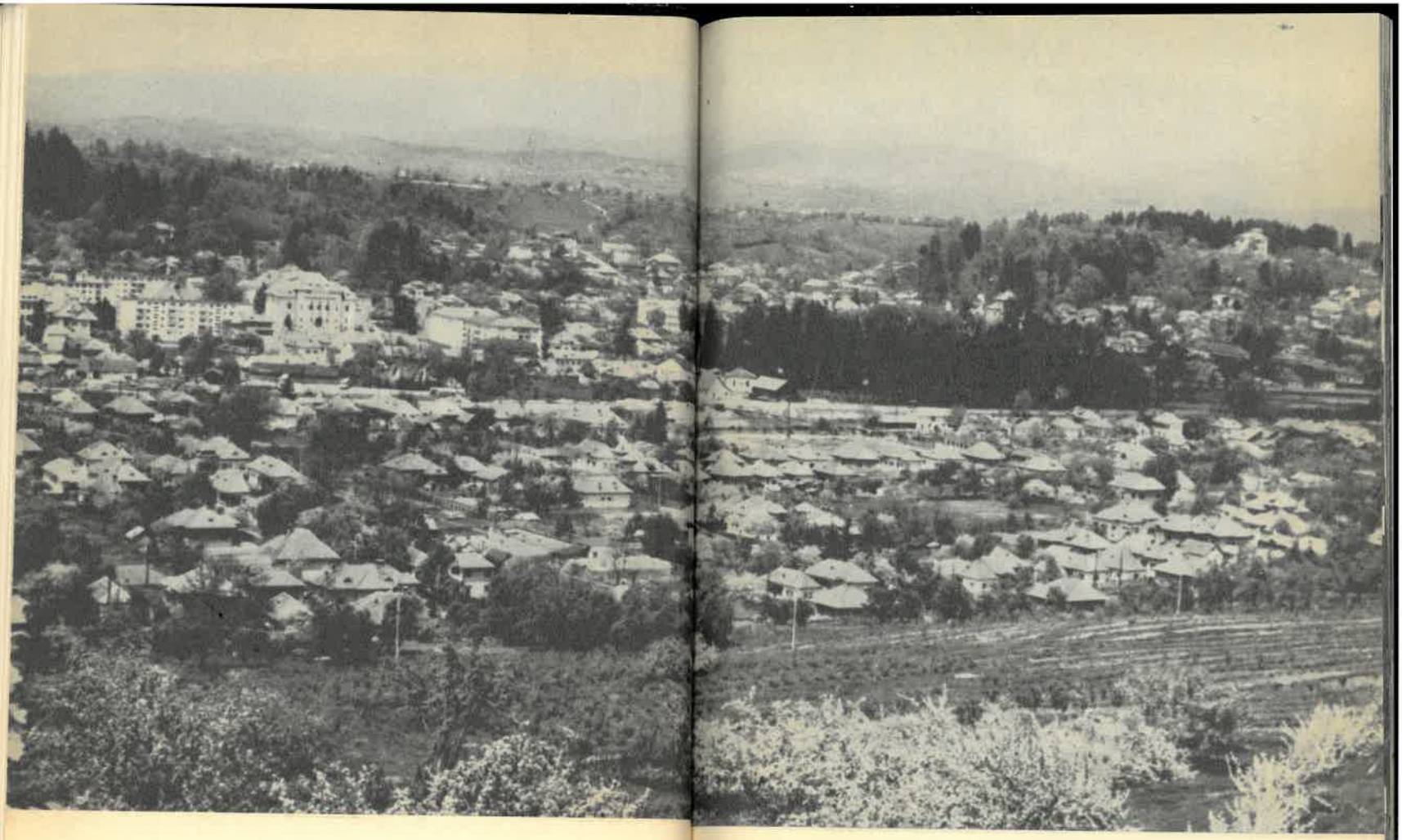

Cîmpulung — Vedere generală

Mănăstirea Negru Vodă

Casa domnească din complexul mănăstirii

Turnul-clopotniță de la intrarea în complexul mănăstiresc

Piatra de mormînt a domnitorului Nicolae Alexandru (1364) din interiorul bisericii

Fragment de frescă din biserica mănăstirii

Liceul « Dinicu Golescu » de pe str. Negru Vodă

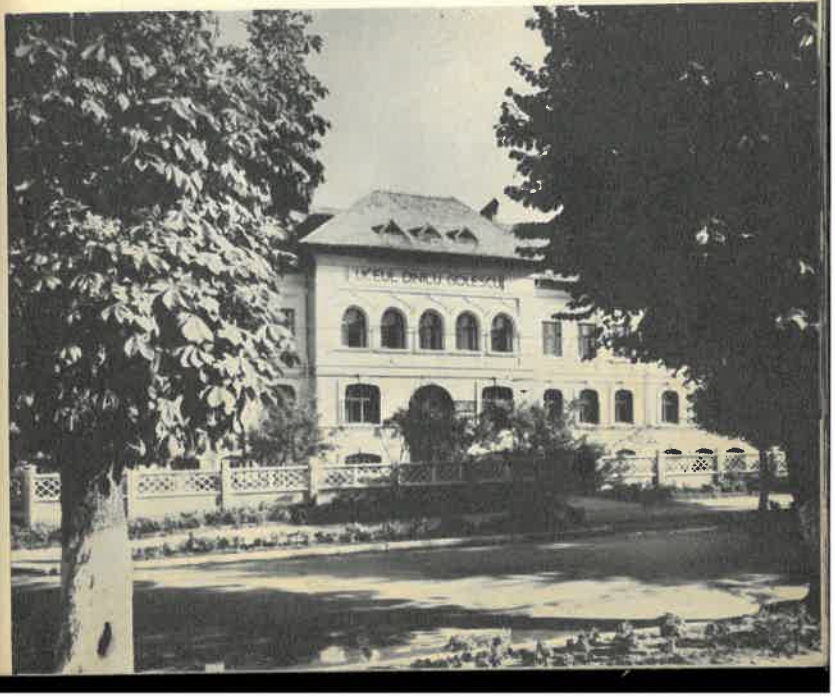

Liceul Pedagogic

Vedere

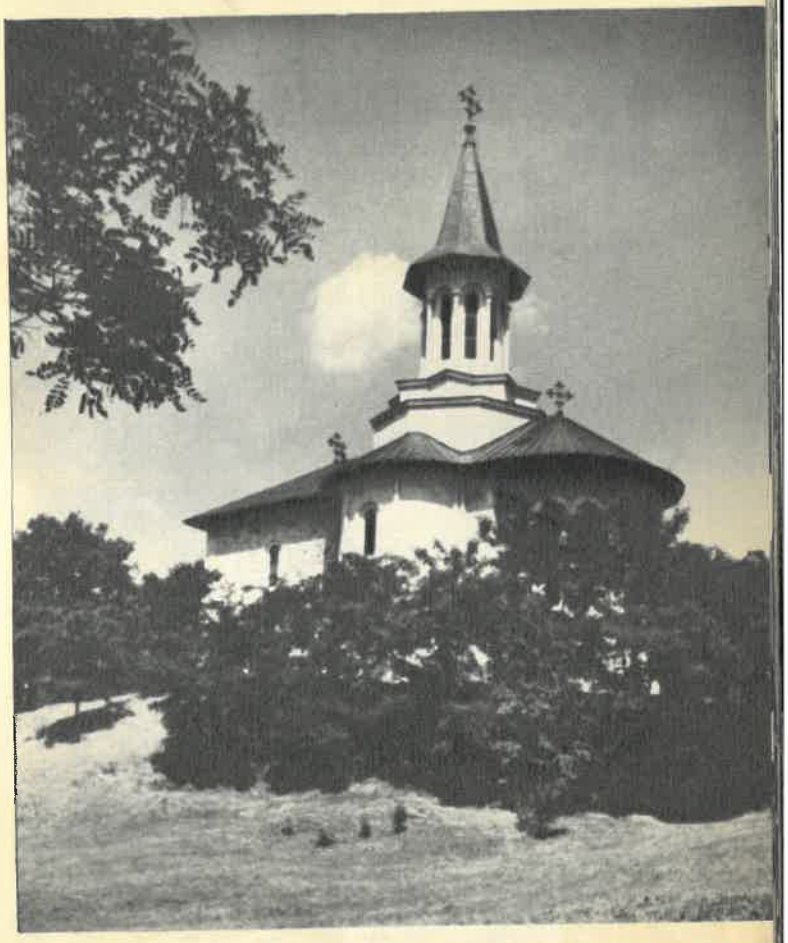

Biserica Flăminda

◀ Turnul Bărăția

Biserica Bărăția

Piatra tombală a comitelui Laurențiu de Longo Campo (1300) din interiorul bisericii

Parcul central. În mijloc bustul lui Nicolae Bălcescu

Crucea jurămîntului (1674) de pe fațada Casei Berechet

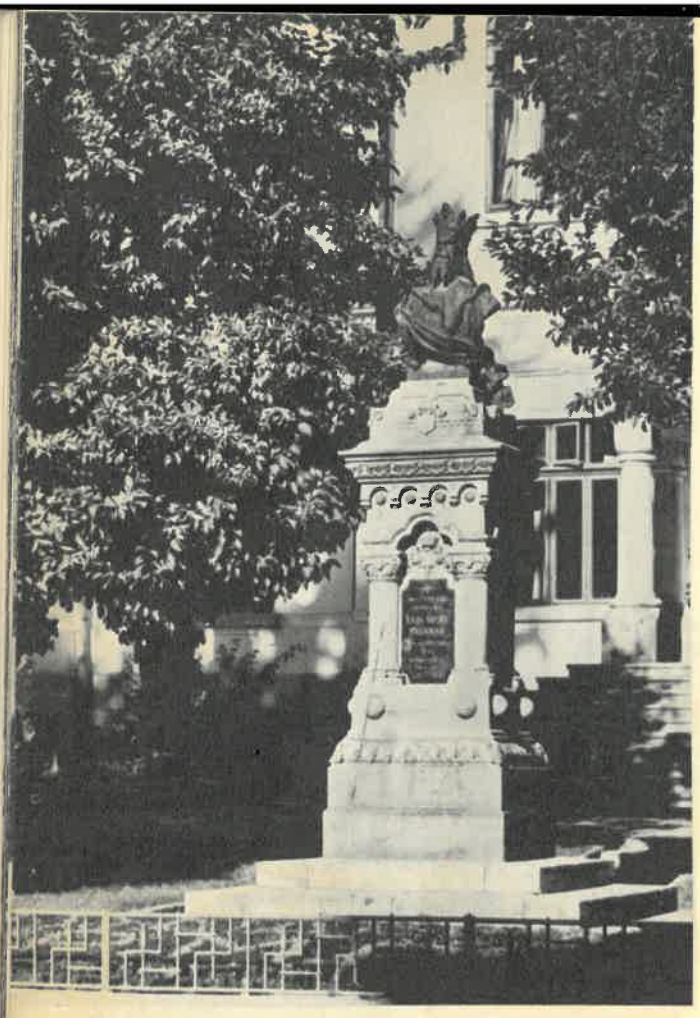

Clădirea Bibliotecii orășenești. În prim-plan statuia lui Negru Vodă.

.. Agenția O.N.T.

Casa pionierilor

Intrare în parcul « Olga Bancic »

Uzina mecanică « Muscel ». Vedere generală

Biserica Domnească

Muzeul local (secția de etnografie și artă populară)

Blocuri noi

Femei din Lereşti brodînd o ie

Casă nouă din Lereşti

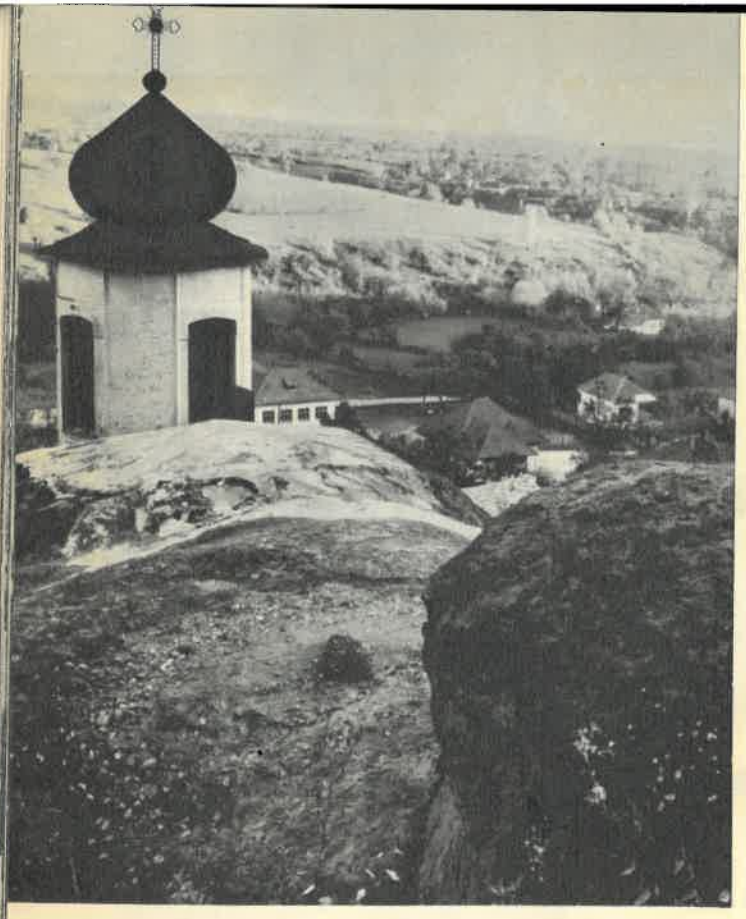

Turla schitului rupestru de la Nămăești

Muzeul memorial « G. Topîrceanu » din Nămăești

Rucăr — Casă de odihnă

Rucăr — Vedere asupra comunei

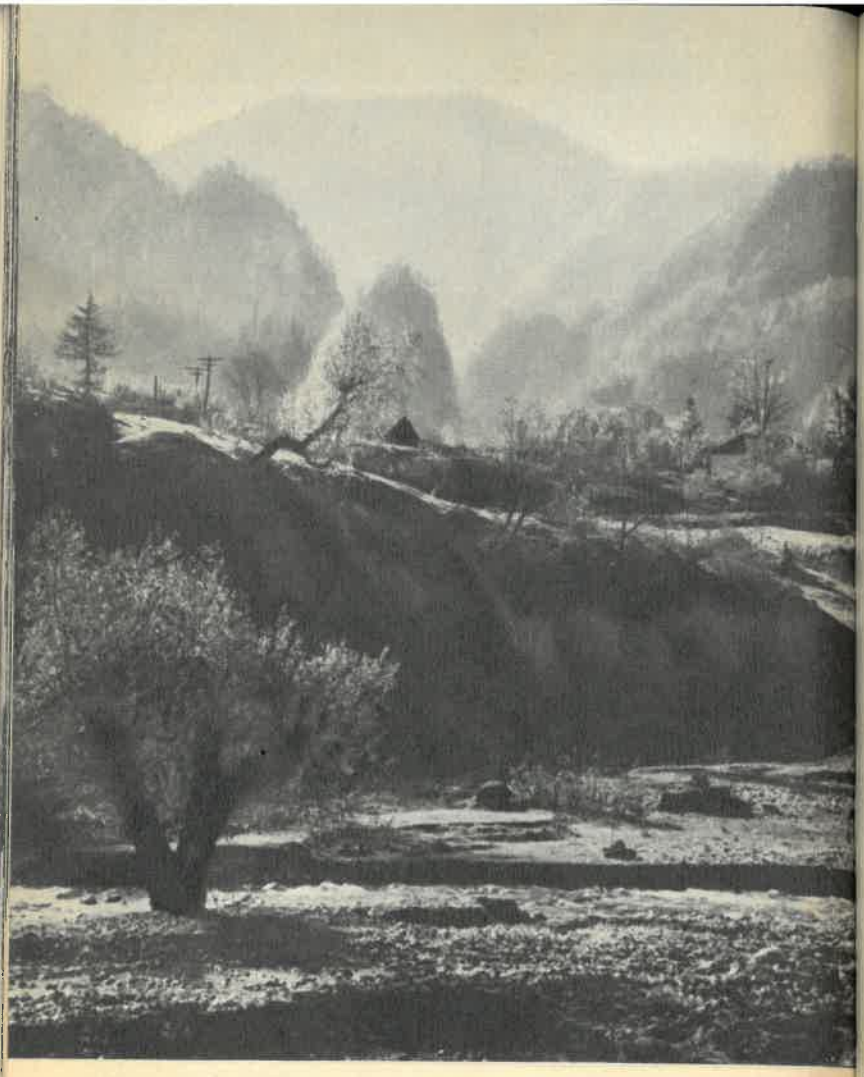

Vedere la Podul Dimboviței

Valea Dimboviței la Dragoslavele

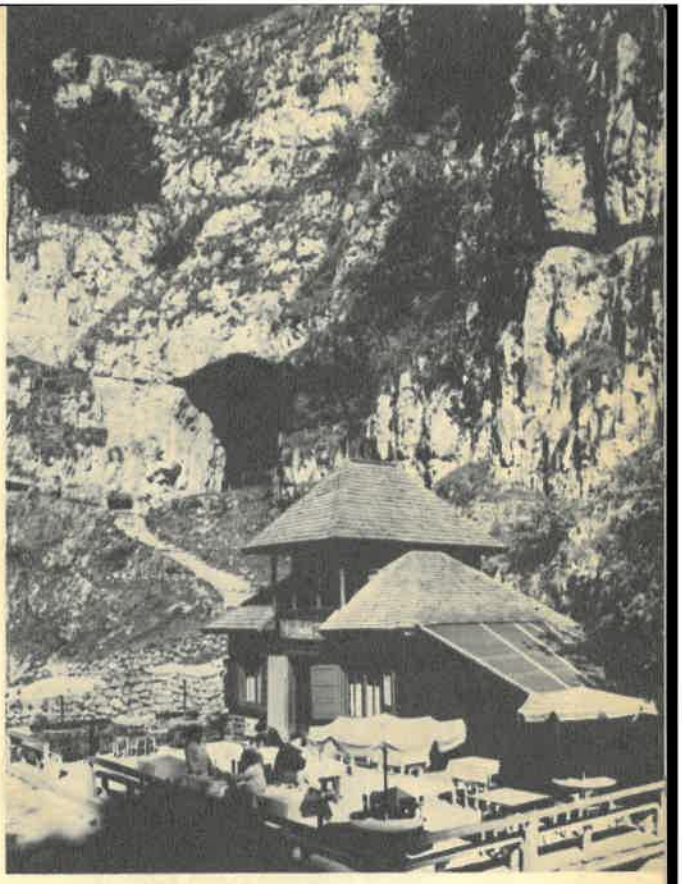

Bufetul de la intrarea în Peştera Dîmbovicioara

◀ Cheile Dîmboviţei

Redactor responsabil: ELENA RUȘINARU
Tehnoredactor: NICOLAE MIHĂILESCU

Dat la cules 09.04.1968. Bun de tipar 01.08.1968. Apărut 1968. Tiraj 5500+140 ex. broșate. Hîrtie rotohelio de 80 g/m². Ft. 32/700×1000. Coli ed. 4.45. Coli de tipar 2,375. Com. 2157. Planșe 1 hartă tipo. A. nr. 3675. C.Z. pentru bibliotecile mari 796.5. C. Z. pentru bibliotecile mici 796/5. (R004).

Întreprinderea Poligrafică «Arta Grafică»
Calea Șerban Vodă, 133. București
Republica Socialistă România
Comanda nr. 605

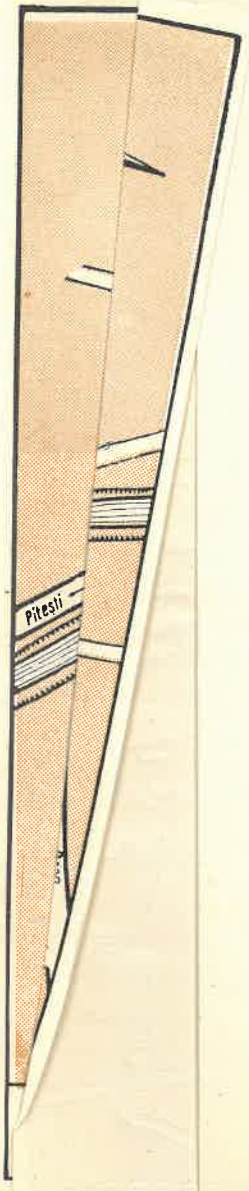

DEPOZIT

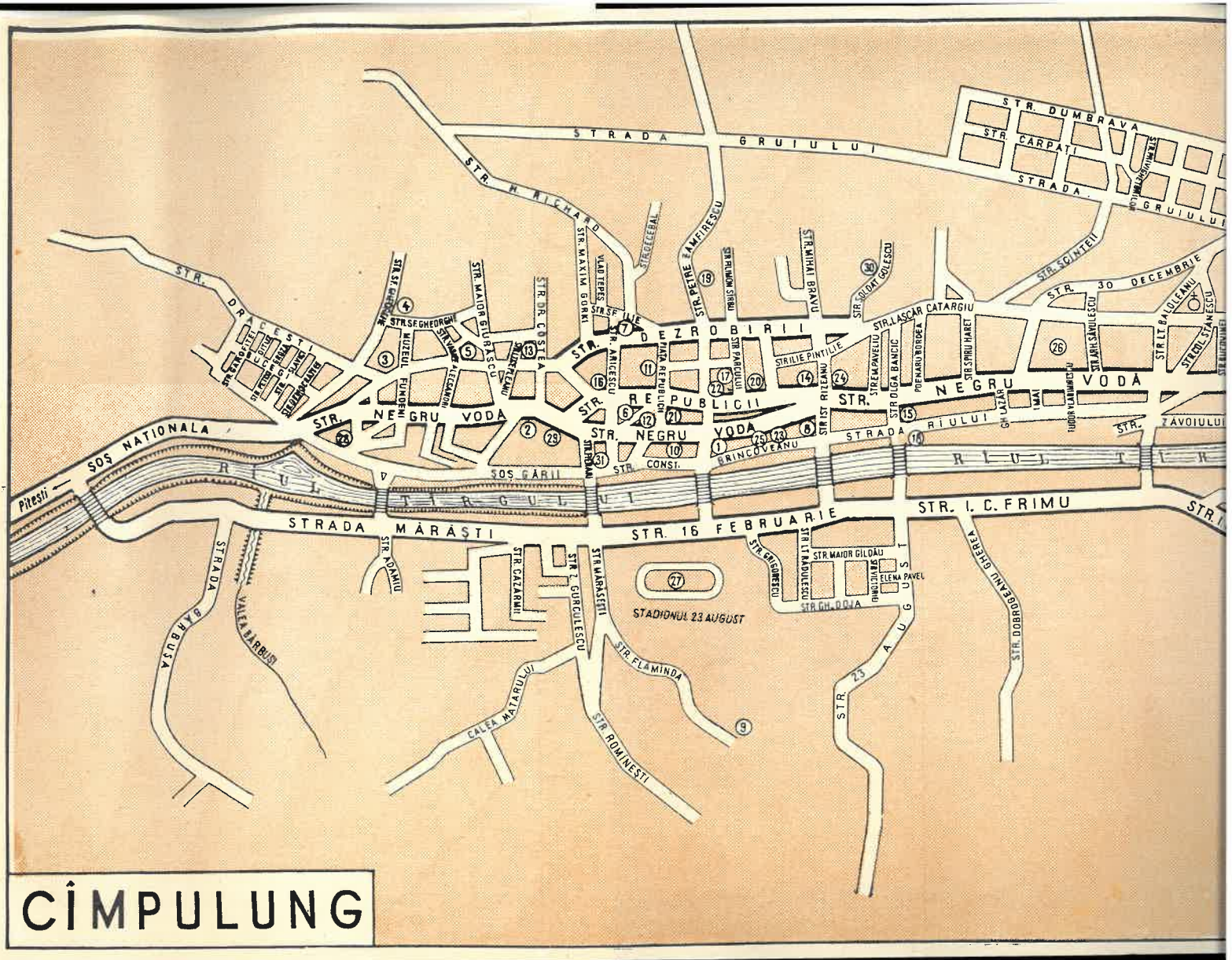
STRADA GRUIULUI
STR. DUMBRAVA
STR. CARPATI
STR. H. RICHARD
STR. DRACESTI
STR. SF. GHEORGHE
STR. MAIOR GIURASCU
STR. DR. COSTEA
STR. MAXIM GORKI
VLAD TEPES
STR. SF. ILIE
STR. DECEBAL
STR. PETRE ZAMFIRESCU
STR. FLIMON SIRBU
STR. MIHAI BRAVU
STR. SOLDAT GOLESCU
STR. LASCAR CATARGIU
STR. SCINTEII
STR. 30 DECEMBRIE
STR. DEZROBIRII
STR. ARICESCU
PIATA REPUBLICII
STR. PARCULUI
STR. ILIE PINTILIE
STR. REPUBLICII
STR. NEGRU VODA
STR. NEGRU VODA
STR. NEGRU VODA
STR. NEGRU VODA
STR. SPIRU HARET
STR. OLGA BANCIC
POENARU BORDEA
STR. ARH. SAVULESCU
STR. LT. BALOLEANU
STR. COL. STANESCU
STR. IST. RIZEANU
STR. ZAVOIULUI
STRADA RIULUI
BRINCOVEANU
STR. CONST.
SOS. GARII
SOS NATIONALA
Pitesti
RIUL TIRGULUI
RIUL TIR
STRADA MARASTI
STR. 16 FEBRUARIE
STR. I. C. FRIMU
STR. ADAMIU
STR. CAZARMII
STR. Z. GURCULESCU
STR. MARASESTI
STADIONUL 23 AUGUST
STR. GRIGORESCU
STR. LT. RADULESCU
STR. MAIOR GILDAU
ELENA PAVEL
STR. GH. DOJA
STR. 23 AUGUST
STR. DOBROGEANU GHEREA
STRADA BARBUSA
VALEA BARBUSI
CALEA MATARULUI
STR. ROMINESTI
STR. FLAMINDA
CÎMPULUNG

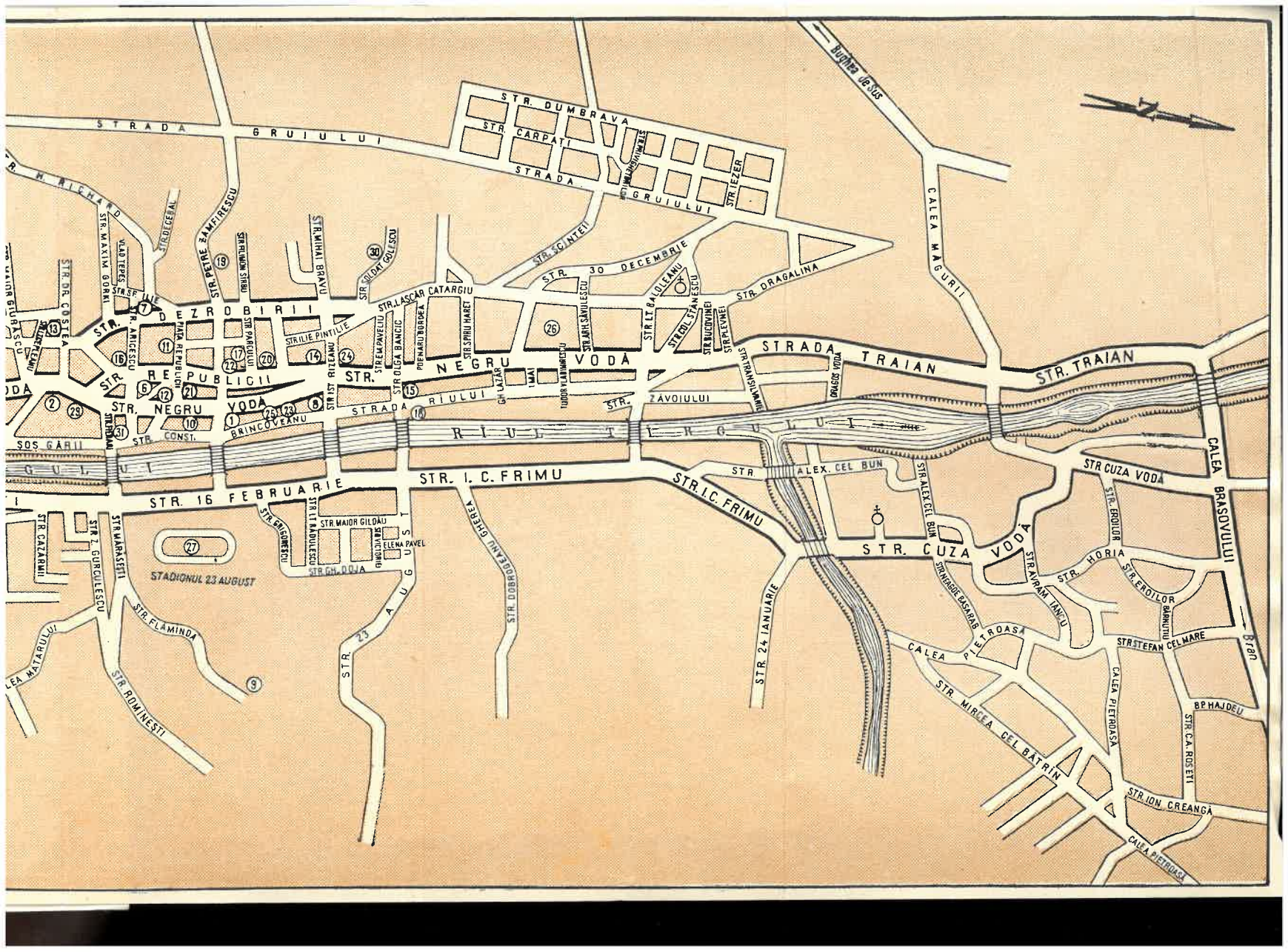

STRADA GRUIULUI
STR. DUMBRAVA
STR. CARPATI
STRADA GRUIULUI
STR. IEZER
Bughea de Sus
CALEA MĂGURII
STR. H. RICHARD
STR. MAXIM GORKI
VLAD TEPES
STR. DECEBAL
STR. PETRE ZAMFIRESCU
STR. FILIMON SÎRBU
STR. MIHAI BRAVU
STR. SOLDAT GOLESCU
STR. SCINTEII
STR. 30 DECEMBRIE
STR. DRAGALINA
STR. DR. COSTEA
STR. SF. ILIE
STR. DEZROBIRII
STR. ARICESCU
PIATA REPUBLICII
STR. PARCULUI
STR. ILIE PINTILIE
STR. LASCAR CATARGIU
STR. EM. PAVELIU
STR. OLGA BANCIC
POENARU BORDEA
STR. SPIRU HARET
STR. ARH. SĂVULESCU
STR. LT. BALOLEANU
STR. COL. STĂNESCU
STR. BUCOVINEI
STR. PLEVNEI
STR. TRANSILVANIEI
DRAGOS VODĂ
STRADA TRAIAN
STR. TRAIAN
STR. REPUBLICII
STR. NEGRU VODĂ
STR. NEGRU VODĂ
STR. IST. RIZEANU
STRADA RÎULUI
GH. LAZĂR
IMAI
TUDOR VLADIMIRESCU
STR. ZĂVOIULUI
STR. CONST. BRINCOVEANU
SOS GĂRII
RÎUL TÎRGULUI
STR. ALEX. CEL BUN
STR. I. C. FRIMU
STR. I. C. FRIMU
STR. 16 FEBRUARIE
STR. CUZA VODĂ
STR. CUZA VODĂ
CALEA BRASOVULUI
STR. EROILOR
STR. HORIA
STR. EROILOR
STR. AVRAM IANCU
STR. NEAGOE BASARAB
STR. STEFAN CEL MARE
BP. HAJDEU
STR. C.A. ROSETI
STR. ION CREANGĂ
CALEA PIETROASĂ
STR. MIRCEA CEL BĂTRÎN
STR. 24 IANUARIE
STR. DOBROGEANU GHEREA
STR. 23 AUGUST
STR. GRIGORESCU
STR. LT. RĂDULESCU
STR. MAIOR GILDĂU
STR. VICTORIEI
ELENA PAVEL
STR. GH. DOJA
STADIONUL 23 AUGUST
STR. CAZĂRMII
STR. Z. GURCULESCU
STR. MĂRĂSEŞTI
STR. FLĂMÎNDA
STR. ROMÎNEŞTI
CALEA MATARULUI